Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47-йил чиқиши
№ 196 (13.152).
1965 АВГУСТ 22 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

КОНГО (БРАЗЗАВИЛЬ) ПРЕЗИДЕНТИ ШАРАФИГА

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Ҳукумати Конго Республикасининг (Браззавиль) президенти, миллий революцион ҳаракат партиясининг бош секретари Альфонс Массамба-Деба шарафига 20 августда Катта Кремль саройида қабул маросими ўтказдилар.

Қабул маросимида ҳурматли меҳмон билан бирга унга ҳамроҳ бўлган давлат ва партия арбоблари, шунингдек Конгонинг (Браззавиль) СССРдаги элчиси Абель Толей Гакга ҳам бор эди.

Қабул маросимида совет томонидан Г. И. Воронов, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний ва бошқалар ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида СССРдаги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, шунингдек совет ва чет эл журналистлари бор эди.

Самимий дўстона вазиятда ўтган қабул маросими вақтида А. И. Микоян билан Альфонс Массамба-Деба нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

ЗАФАРГА ЧОРЛОВЧИ СЎЗ

Қаҳрамон ишчилар синфимиз, фидокор колхозчи деҳқонларимиз, халқига вафодор совет интеллигенцияси ўзининг буюк яратувчилик меҳнати билан коммунистик қурилишда янгидан-янги марраларни қўлга киритмоқда. Бу улуғ умумхалқ юришининг ўзига хос энг олижаноб хусусияти шундаки, навбатдаги марра эгалланиши, янги довондан ўтилиши коммунизм учун актив ва оташин курашчилар сафини янада ўстиради, порлоқ истиқболни тезроқ яқинлаштириш иштиёқини янада зўрроқ алангалатади. Она-Ватанимизнинг моддий неъматлар хазинасини «оқ олтин» дурдоналарига тобора кўпроқ тўлдираётган серқуёш Ўзбекистонимиздаги ҳозирги қаҳрамонона меҳнат палласи ушбу ҳақиқатнинг жонли тимсолидир, десак сира муболаға бўлмайди.

Баҳор анча мураккаб келган, ёзда сув танқислиги қийнаган бу йилги жуда оғир шароитда пахтакор экинини яхши ўстириб, унда юқори ҳосил бунёдга келтира олганлиги мўъжизанамо бир қаҳрамонлик бўлди! Анча йиллардан буён ҳамманинг таҳсинига сазовор бўлаётган, кўпларни ҳайратга солаётган бу қаҳрамонликнинг, қаҳрамонликлар яратаётган бу қудратнинг битмас-туганмас чашмаси қаерда! Бу чашма коммунизм қуёшини тезроқ болқитиш иштиёқининг миллионлар қалбига тобора чуқурроқ жо бўлаётганида, янги жамиятнинг актив қурувчиси — пахтакорнинг партия ва халқ ишига садоқатида, халқлар дўстлигига вафодорлигида, ўз асрий ота касбига асло сўнмас меҳр-муҳаббатидадир.

Партия Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари туфайли қишлоқ хўжалигимиз тараққиётида очилаётган янги уфқлардан илҳомланган ўзбек деҳқони пахтазорда жавлон урмоқда, 3 миллион 650 минг тонналик гигант «оқ олтин» хирмонини яратмоқ учун жонбозлик кўрсатмоқда. Ҳозир шу азамат пахтакор меҳнатининг тўла зафари учун барча шарт-шароитларни яратиб бериш, унга астойдил ғамхўр, мададкор ва ҳамдард бўлиш — қишлоқдаги партиявий-ташкилий ва оммавий-сиёсий ишларимизнинг марказида бўлмоғи лозим. Пахтакорнинг асл дўсти, қадрдон маслаҳатгўйи, айрилмас ҳамроҳи — агитатор қиладиган ишлар ошиб-тошиб ётибди. Ҳозир дала шийпонлари роса обод, серфайз бўладиган пайт. Партия ташкилотлари омма ўртасида чинакам жонли иш олиб бораётган жойларда ҳақиқатан шундай бўлмоқда.

Самарқанд областининг Булунғур районидаги кўпчилик колхозларда пахтакорлар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар, агитаторлар фаолияти, дала шийпонларида ўтказиладиган тадбирлар анча яхши йўлга қўйилган. Райондаги «Правда» колхозининг У. Турдиев, А. Турсунов, Д. Саидов, М. Абдуллаев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида намунали дала шийпонлари яхши ишламоқда. Коммунист Абдусалом Суюнов бригадасининг дала шийпони қишлоқ меҳнаткашларининг маданий ҳордиқ чиқариши учун барча шароитларга эга. Бу ерда болалар ясли-боғчаси ишлаб турибди, хотин-қизлар ва эркаклар учун алоҳида дам олиш хоналари ажратилган.

Бригаданинг Абдусалом Суюнов бошчилик қилаётган агитаторлари колхозчиларни район, область ва республикадаги, бутун мамлакатдаги янгиликлардан мунтазам хабардор қилиб туради. Илғор кишилар номи доим уларнинг лафзида. Азаматларнинг мўътабар номи муттасил чиқарилиб турган деворий газета ва жанговар варақалар саҳифасидан ҳам сира тушмайди.

Агитаторнинг ютуқ ва зафарларга чорловчи бардам овози механизаторлар ва сувчилар даврасида, кексаю ёш колхозчилар гурунгида, шунингдек радио карнайлари орқали жаранглаб эшитилаётган хўжаликлар республикамизда кўп. Қишлоқ агитаторларининг шу кеча-кундуздаги ишининг жуда қувончли жиҳати шундаки, улар ўзларининг жонли ва мароқли суҳбатлари ва намунали ишлари билан пахтакорни фидокорона меҳнат сари руҳлантирар эканлар, айни маҳалда янги ташаббус, фойдали маслаҳатлари билан партия ташкилотларига муҳим масалаларни ҳал қилишда кўмаклашмоқдалар. Масалан, Хоразмнинг Янгиариқ районидаги Киров номли колхозда таъсис этилган «Шавкатли меҳнат китоби» муваффақият билан амал қилаётганида агитаторларнинг роли катта бўлди. Улар номи китобга ёзилган ва мукофотланган пахтакорлар шуҳратини ёйишда, уларнинг меҳнат зафарлари «сири»ни оммалаштиришда кўп иш қилмоқдалар. Агитаторлар ташаббуси билан номи «Шавкатли меҳнат китоби»га ёзилган кишиларнинг ҳовлиси эшигига: «Бу уйда меҳнатда шуҳрат қозонган киши яшайди», сўзлари ёзилган тахтачалар ўрнатиб қўйилди.

Лекин шу ғоят масъулиятли кезларда — қизғин терим арафасида ҳам омма ўртасидаги сиёсий иш тўла қадрланмаётган, дала шийпонлари, деворий газета, жанговар варақа, радиоузел иши, агитатор сўзининг таъсир кучига тегишли аҳамият берилмаётган хўжаликлар борлиги кишини ажаблантиради, ранжитади. Бундай колхоз ва совхозлардаги юзлаб коммунист ва комсомолларнинг, агитатор йигит ва қизларнинг юрагида ўти йўқлигига, ҳамиятсизлигига ачинади, киши. Бунга дарҳол барҳам бермоқ зарур. Шунга эришмоқ керакки, ҳозир далада, ремонт устахонасида, пахтакор жон фидо этиб меҳнат қилаётган бошқа ҳамма жойда агитаторлик қилмаётган бирор коммунист ёки комсомол қолмасин.

Партия ва ҳукуматимизнинг пахтакор меҳнатини юксак қадрлаётгани сўнгги вақтда қабул қилинган бирқанча муҳим қарорларда ўз ифодасини топди. Кўп пахта етиштириш ва давлатга сотишдан хўжаликларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш тўғрисида СССР Министрлар Совети қабул қилган қарор ана шу илҳомбахш қадр-қимматнинг ёрқин далилидир. Ушбу қарор мазмунини, унинг ҳар бир сатри ва сўзини азамат пахтакорларимизнинг онги ва қалбига етказиш — агитаторнинг шу кезлардаги жанговар бурчидир.

Куни кеча республикамиз матбуоти саҳифаларидан, шунингдек радио ва телевидениемиз орқали Ўзбекистоннинг барча пахтакорларига «Ватан олдидаги муқаддас бурчимиз» деган очиқ хат яшин тезлигида тарқалди. Бу хат энг масъулиятли давр — терим палласи учун жанговар кураш программасидир. Ҳозир агитаторнинг ушбу оташнафас ҳужжатнинг моҳиятини ҳар бир пахтакорга, барча қишлоқ меҳнаткашларига чуқур тушунтириб беришдан ҳам зарур, муҳим, фахрли ва масъулиятли вазифаси йўқ. Пахта — ўзбек халқининг ифтихори, унинг қардош халқлар олдидаги муқаддас бурчи эканлигини, пахта — мамлакатимизга ҳар қачонгидан ҳам зарур эканини, пахта Ватанимиз ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг бойлигига бойлик, қудратига қудрат қўшишини, пахтани иложи борича мўл етиштириш ва унинг бир мисқолини ҳам қўлдан бой бермаслик кераклигини пахтакорнинг, ҳамманинг қалбига жо қилиш — агитаторнинг муқаддас бурчидир.

ПАХТА ПУНКТЛАРИ ТАЙЁРМИ?

Юқори Чирчиқ районининг азамат меҳнаткашлари бу йил она-Ватанга 18 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун чинакам кураш олиб бормоқдалар. Далалардаги ҳосил пахтакорларнинг ўз сўзлари устидан чиқишларини исботлаб турибди. Ҳар туп ғўзадаги шода-шода тўқ кўсаклар кўзни қамаштиради. Ҳозир ҳар туп кўчатда ўртача 10-12 тадан бўлиқ кўсак мавжуд. Ғўза парвариши эса қизғин давом эттирилмоқда. Деҳқонлар ҳосил салмоғини янада кўпайтириш ниятида.

Айни кунларда район пахтакорлари ғўза парваришини сусайтирмаган ҳолда йиғим-терим мавсумига ҳам пухта тайёргарлик кўришяпти. Асфальт хирмонлар қурилаётир, йўл-кўприклар тузатилмоқда, тош-тарозилар ҳозирланмоқда. «Зангори кема»лар шайланмоқда. Бу йил ҳосилнинг анчагина қисмини машиналарда териш кўзда тутилмоқда.

Хўш, райондаги пахта пунктларида ана шу муҳим кампанияга қандай тайёргарлик кўриляпти? Бу масала билан қизиққан киши пунктларда пахта йиғим-теримига тайёргарлик кўриш ва хўжаликлардан янги ҳосилни қабул қилиб олишга ҳозирлик мутлақо суст бораётганлигининг гувоҳи бўлади. Жумладан, Янгибозор пахта пунктида мавсумга тайёргарлик кўриш соҳасида хотиржамлик ҳукм суряпти.

Пункт бу йил хўжаликлардан қарийб 12 минг тонна пахта қабул қилиб олиши керак. Пахта тозалаш ва қуритиш цехлари шу кунга қадар ремонтдан чиқарилмаган. Бу ерда ака-ука Биковлар системаси бўйича сушилка қуришга киришилганига анча вақт бўлди. Лекин бу иш ўлда-жўлда қолмоқда. Механизмлар ремонти ҳам дуруст уюштирилмаган. Ҳалигача олтита транспортёр тахт эмас. Ҳар қайсисига 250-300 тоннадан пахта жойланадиган 16 та ғарамлаш майдонларининг ремонтига шу кунгача киришилгани йўқ. Янги тарози қурилмаган. Ёнғинга қарши кураш тадбирлари белгиланмаётир.

Пункт бу яқин орада тозаланмаганга ўхшайди. Ҳовли ниҳоятда ифлос, санитария-гигиена қоидаларига мутлақо риоя қилинмайди. Пахта ғарамлари ёнида ўсиб ётган бегона ўтларни йўқотиш ҳеч кимнинг хаёлига келмайди. Нега тайёргарлик шу даража суст, деган саволимизга пункт мудири Абдували Эгамбердиев: «Ўтган йилги пахтадан ҳали 2500 тоннаси ташилмасдан турибди, айб заводларда», деб важ қилади.

Майдончаларни пахта банд қилиб қўйган бўлса, бошқа ремонт талаб қиладиган ишлар ошиб-тошиб ётибди-ку! Лекин, ўртоқ А. Эгамбердиев ўз вазифасига совуққонлик билан қараб келмоқда.

Жумабозор пахта пунктида ҳам аҳвол шундай. Бу ерда пахта қуритиш ва тозалаш цехларининг ремонти асоссиз равишда чўзиб юборилмоқда. Бир неча пахта ғарамлаш майдончаларига ҳанузгача қўл урилмаган. Пункт территориясидаги уч минг квадрат метр жойга асфальт етказилиши керак. Амалда эса 2 минг квадрат метр ер асфальтланди. «ЧХА» маркали 4 та пахта тозалайдиган машина тайёр эмас.

Пункт мудири Ш. Йўлдошевнинг айтишича, ремонтнинг чўзилишига ўтган йилдан қолган 304 тонна пахта ғов бўлаётган эмиш.

Бу йил ҳосил бултургига нисбатан 10-15 кун илгари пишиб етилмоқда. Демак, терим ҳам шунча кун илгари бошланади. Ҳадемай «оқ олтин» ортилган машина ва автоприцеплар карвони пахта пунктларининг дарвозасини қоқади. Шундай экан, пахта пунктларини мавсумга бекаму-кўст тайёрлашга эътиборни кучайтириш зарур.

М. НАЗИРБОЕВ,
М. ТУРСУНОВ.

Ленин районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида бу йилги сув танқислигини енгиш ва ғўзаларни сувга сероб этиш мақсадида Жанубий Фарғона каналига секундига ҳар бири 250 литрдан сув берадиган олтита насос ўрнатилган эди. Бу билан колхознинг 300 гектарга яқин майдондаги ғўзаси суғорилмоқда. Суратда: колхоз партия ташкилотининг секретари Эргаш Жўраев моторист Холтожи Бувашев билан каналдан чиқарилаётган сувни кўздан кечирмоқдалар.

У. Раҳимов фотоси.

БАРАКАТ—ҲАРАКАТДА

Бу йил эл-юрт олдида катта ваъда берганмиз. 1650 гектар майдондан 5000 тоннадан зиёдроқ «оқ олтин» хирмони кўтариш ниятидамиз. Ваъда вафоси билан улуғ, дейди халқимиз. Чиндан ҳам эрта-индин тарозида ваъда эмас, пахта тортилади. Биз буни яхши ҳис этган ҳолда меҳнат қиляпмиз. Бизнинг ерларимиз шароитида августнинг шу қимматли дақиқаларини беҳуда ўтказган деҳқон ютқизиб қўйиши турган гап.

Баракат — ҳаракатда. Катта хирмон кўтариш йўлида унумли меҳнат қиляпмиз. Гуллар тўқ кўсакларга айланиб боряпти. Кўсаклар тўлишмоқда. Ҳосилга ҳосил қўшиш ойи — августда ғўза парваришини кучайтирган деҳқон гектар бошига яна 7-8 центнердан ҳосил қўшиб олиши мумкин. Шунинг учун ҳам ғўза парваришини қизғин давом эттиряпмиз.

5-август куни бригада бошлиқлари, ҳисобчилар, сувчи ва механизаторлар иштирокида август ойида ғўза парваришини янада кучайтириш юзасидан маслаҳатлашиб олган эдик. Бунда қатор бригада бошлиқлари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, қўшимча мажбуриятлар олдилар. Х. Нишонов, Т. Иброҳимов, Ё. Шерматов ўртоқлар каби бригада бошлиқлари гектаридан 40 центнердан хирмон кўтариш ниятида эканликларини айтишди. Бу ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Шунинг учун ҳам барча майдонлардаги ғўзаларни ҳосилга ҳосил қўшиш даврида камида икки марта культивация қилиш, «шарбат» оқизиш талаб қилинарди. Куни кеча эса белгиланган тадбирлар қандай бажарилганлигини кўздан кечирдик.

Айтиб ўтиш керакки, бу тадбирлар изчиллик билан амалга оширилди. Ғўзаси паст, кам ҳосилли деб ҳисобланган 200 гектар майдондаги ўсимлик серҳосил ғўзаларга етказиб олинганлиги маълум бўлди. 12 кун мобайнида 1650 гектар майдондаги ғўза сифатли культивация қилинганлиги, озиқлантирилганлиги яхши самара берди. Ҳашарот қириб ташланди.

Ғўза парваришини уюшқоқлик билан давом эттириш билан бир қаторда, йиғим-терим кампаниясига ҳам пухта ҳозирлик кўраётирмиз. Мавжуд 7 та пахта териш агрегати 10 августгача ремонтдан чиқариб қўйилди. «Зангори кема»лар билан 600 тоннадан зиёдроқ «оқ олтин» териб олишни мўлжаллаб турибмиз.

Йиғим-терим бошлангунча ғўза парваришини сира бўшаштирмай давом эттириш ниятидамиз. Иш қатъий график асосида олиб борилаётир. Сувчилар учун икки маҳал бепул иссиқ овқат уюштирилган. Пахтакорларимизга иш ҳақи системали бериб борилмоқда. Шу кунларда 1500 дан зиёдроқ киши далаларда ҳосилга ҳосил қўшиш учун жавлон уряпти. Август баъзилар ўйлагандек, сайр-саёҳат қилиш ойи эмас, ҳосилга ҳосил қўшиш ойидир. Бу ойда жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилганларни муносиб равишда рағбатлантирмоқчимиз.

Айтиб ўтиш керакки, бизда ҳозир ҳам сув танқислиги сезилаётир. Аммо, оз сув билан ҳам ғўзани қондириб суғоряпмиз. Сувчиларимиз постларида сергак туришибди.

Бир группа илғор пахтакорларнинг куни кечагина барча пахтакорларга қарата ёзган очиқ хатларида деҳқонларимиз олдида турган жанговар вазифалар муфассал баён этиб берилган. Партия ва ҳукуматимизнинг пахтакорлар ҳақидаги янги ғамхўрлиги, қолаверса, юқоридаги жанговар чақириқ ғайратимизга ғайрат қўшиб юборди. Бундан илҳомланган деҳқонларимиз ҳосил йиғим-теримига ҳам ҳозирликни кенг авж олдириб юбордилар. Бу йил теримга анча барвақт киришамиз. Талайгина майдонлардаги ҳосил машиналарда териб олинади. Шу мақсадда машина теримига ажратилган майдонлардаги ғўзаларни алоҳида парваришлаяпмиз.

Ватан олдидаги муқаддас бурчни бажариш истаги бизни ғайрат ва шижоат билан меҳнат қилишга даъват этяпти. Биз зиммамизга олинган юксак мажбуриятларни сўзсиз бажарамиз.

Х. АҲМЕДОВ,
Фарғона районидаги Димитров номли колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

ДИЛИМИЗДАГИ ГАПЛАР

Бир группа донгдор пахтакорларнинг республикамиздаги барча деҳқонларга қарата ёзган очиқ хати дилимизни тўлқинлантириб юборди.

Колхозимиз аъзолари Ватан ва халқ олдидаги юксак бурчларини яхши англаган ҳолда, мўл ҳосил етиштириш йўлида фидокорона меҳнат қилаётирлар. Деҳқонларимиз бу йил гектаридан роппа-роса 30 центнердан «оқ олтин» етиштириб, Ватан омборига 2850 тонна пахта тўкишмоқчи.

Очиқ хатга лаббай деб жавоб бераётган миришкор деҳқонларимизнинг ҳосилга ҳосил қўшиш ойлигида меҳнат ғайрати янада ошди.

Терим машиналарига ихлосимиз катта. Бу йил далаларимизда 8 та терим агрегати ишлайди. «Зангори кема»лар аллақачон ишга тахт қилиб қўйилган.

Шу кунларда ғўза парваришини қизғин давом эттириш билан бир қаторда, йиғим-теримга ҳам пухта ҳозирлик кўраётирмиз. Хирмонлар, йўллар ремонт қилинаётир. Транспорт воситалари тахт қилиб қўйилди.

Ватанга мўл ва сифатли «оқ олтин» армуғон қилиш истаги бизни барча ишларни тез суръат ва сифат билан бажаришга даъват этмоқда.

Т. БЕРДИҚУЛОВ,
Москва районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг бош агрономи.

ТАШВИШЛИ СИГНАЛЛАР

ПАРВАРИШНИ ТЎХТАТМАНГ!

Олтиариқ районидаги «Ленинобод» колхозининг кўпгина бригадаларида ғўза парвариши сусайтириб юборилди. Абдуфаттоҳ Мирзакаримов бошлиқ бригадада баъзи пайкаллардаги ғўзаларни ўт босиб кетган. Турғунбой Жўраев бошлиқ бригадада эса 8 гектар ердаги ғўза чанқаб ётибди. Шунга қарамасдан, сув бошқа жойларга оқизиляпти.

Колхознинг тўртинчи бригадасида аҳвол ниҳоятда ташвишли. 60 гектар майдондаги ғўза ҳар хил ўтлар ичида қолиб кетган. Бу бригадаларда колхозчилар ишга кеч чиқиб, жуда барвақт қайтишади.

«Ер етилмаяпти» баҳонаси билан 24 та чопиқ тракторидан атиги бештаси ишлаб турибди. Ғўзани бегона ўт босиб ётган бир пайтда техникадан ва одамлардан ана шундай ёмон фойдаланилаётганлигига биринчи галда колхоз раҳбарлари айбдордирлар. Чунки улар «Ҳадемай йиғим-терим бошланади», деб бепарво юришибди.

Район раҳбарлари бу колхоз далаларидан ҳам хабар олиб туришса, ёмон бўлмасди.

Н. РАУФЖОНОВ.

СУВ ҚАЁҚҚА ОҚЯПТИ?

Ҳамма жойдаги каби Сирдарё области далаларида ҳам мўл пахта ҳосили учун кураш қизғин давом этмоқда. Лекин, областдаги йирик хўжаликлардан бири — «Гулистон» совхозида «қолган ишга қор ёғар» қабилида иш кўрилмоқда.

Пахтазор ёқалаб кетган йўлдан борардик. Ердан аранг кўриниб турган ғўза туплари гулга кирган бўлса-да, сўлинқираб қолганга ўхшайди. Ҳа, бу ғўзаларга сув керак.

Хўш, сув қаёққа оқяпти? Совхознинг 3- бўлимида йўлларни сув босиб ётибди-ю, ғўзалар чанқоқ. Бир ариқ сув катта кўчадан ярим метр баландликда қалқиб ётибди. Кўчадаги сувни пахтазорга буриб юборишга мажбур бўлдик.

Эрталаб тағин шу совхознинг 3- бўлими орқали ўтишга тўғри келди. Яна ўша сув устидан чиқиб таажжубда қолдик. Ариқ суви кечагидан ҳам баттар тўлиб-тошиб, йўлни босиб кетган. Кимдир кеча биз бўғган жойни жўрттага очиб юборибди. Сувни пахтазорга эмас, йўлга оқизиб қўйган тепса тебранмас бригадир Аҳмаджон Жўраев ва бошқа масъул кишиларга нисбатан ҳеч ким лом-мим демаётганлигига ажабланасан, киши.

Н. КУЛИКОВ,
ёзувчи.

РАСМИЙ ВИЗИТ БИЛАН

СССР Олий Совети Президиуми ва Совет Ҳукумати Бирма Иттифоқи Революцион Кенгаши ва Министрлар Советининг Раиси генерал Не Винни расмий визит билан Совет Иттифоқига келишга таклиф этди. Не Вин бу таклифни миннатдорчилик билан қабул қилди.

Келишувга мувофиқ, генерал Не Вин Москвага шу йил 15 сентябрда келади.

СЎНГГИ СОАТДА

◉ СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 20 августда Кремлда Гвинея Республикаси миллий мудофаа ва давлат хавфсизлиги министри Кейта Фодебани қабул қилди.

◉ Москвадаги Союзлар уйининг Октябрь залида Москва меҳнаткашлари вакилларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Бу йиғилиш румин меҳнаткашларининг улкан байрами — Руминия фашистлар зулмидан озод қилинган куннинг 21 йиллигига бағишланди.

◉ Андижон областининг Хўжаобод районида кооператорлар биринчи механизациялаштирилган қишлоқ нон комбинатини қурдилар. Комбинат ҳар куни ўн олти хил ўн тонна нон-булка маҳсулотлари тайёрлайди.

МИЛЛИОН ТОННАГА ҲИССА

Илғор пахтакорларнинг очиқ хати менинг ҳам кучимга куч, ғайратимга ғайрат қўшиб юборди. Республикамиз механизаторлари бу йил камида бир миллион тонна пахтани машиналарда териб олишга сўз берганликларини эшитиб, ғоят мамнун бўлдим. Мен ҳам республикамиздаги улкан механизаторлар армиясининг бир вакили сифатида бу олижаноб ишга ўз ҳиссамни қўшишга тайёрман. Очиқ хатга амалий иш билан жавоб беришни кўнглимга тугиб қўйдим. Мавсумда 120 тонна пахтани «зангори кема» бункеридан тўкишга аҳд қилдим.

Очиқ хатда ҳаммамизнинг фикримиз ифодаланган. Уни ўқиганда беиҳтиёр илҳомланиб кетасан, киши. Терим агрегатининг умрини бирон дақиқа ҳам бекор ўтказмасликка қарор қилиб, фақат кўп ва сифатли пахта тергинг келади. Ҳа, у кунлар узоқ эмас. Яна бир неча кунлар ўтгач, пахтазорларда жавлон ура бошлаймиз. Пешана тери тўкиб етиштирилган мўл-кўл пахта ҳосилини агрегатларда теришга киришамиз. Ҳар биримиз пахта майдонида қаҳрамонлик намуналарини кўрсатиб меҳнат қилишга ошиқяпмиз.

Кўп сонли механизаторлар каби мен ҳам янги ҳосил йиғим-теримига шайланиб турибман. Машина теримига ажратилган пайкаллар алоҳида парвариш қилиняпти. Ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак бор. Ҳа демай ғўза баргларини сунъий усулда тўктиришга киришамиз. Сўнгра эса теримга тушамиз. Бунинг учун агрегатларнинг ҳаммаси тахт қилиб қўйилган. Менинг машинам ҳам стартга шай.

Колхозимиз механизаторлари бу йилги ҳосилнинг 65 процентини машиналарда териб олишга сўз беришган. Бунинг учун далаларимизда 20 та агрегат бетиним ишлайди. Машина терими юзасидан ўз устимизга олган мажбуриятимизни шараф билан бажариш учун тинмай курашамиз.

Файзулла АҲАДОВ,
Сирдарё районидаги Свердлов номли колхоз механизатори.

М. Воробейчиков чизган расм.

КОММУНИСТ ВИЖДОНИ

Партия турмуши

— Баҳромов камтар, жонкуяр коммунистлардан. У билган нарсасини бировдан аямайди, билмаганини билганлардан ўрганади. Баҳромов завод коммунистларининг сардори.

Оддий бир киши ҳақида кўпчиликдан ана шундай яхши сўзларни эшитиш қандай ёқимли! Шундан кейин шаҳардаги пахта тозалаш заводига бориш, Баҳромовни учратиб, у билан суҳбатлашишга аҳд қилдик.

Завод. Ҳамма жой озода, асфальт йўлакларга сув сепилган. Шинамгина хонада партия ташкилотининг секретари Баҳромов бир даста қоғозларни кўздан кечириб ўтирарди. Салом-аликдан сўнг:

— Буларнинг ҳаммаси шикоятми? — папкадаги қоғозларга ишора қилиб ҳазил аралаш сўрадик ундан.

— Ҳа, иш бор жойда ариза ҳам бўлади-да. Мана, танишиб чиқинглар, — деди Баҳромов.

Папкадаги аризалардан бирини ўқиймиз:

«...Мени шонли Коммунистик партия сафига қабул қилишингизни сўрайман. Партиянинг ҳар қандай топшириқларини бажонидил бажаришга тайёрман».

Жонажон Коммунистик партиямизга чексиз садоқат руҳида ёзилган бундай аризалар анчагина бор. Улар завод партия ташкилотининг йиғилишларида тез-тез кўриб чиқилади. Ариза эгаларининг орзу-истаклари қондирилаётганда коммунистлар актив қатнашиб, ўз таклиф-мулоҳазаларини ўртага ташлашади. Партия сафига қабул қилинаётган кишининг фаолиятидаги ютуқ, камчиликлар кенг таҳлил қилинади. Шунда ҳар бир ёш ишчи коммунист деган улуғ ном қанчалик мўътабар, масъулиятли эканини юракдан ҳис этади.

Завод партия ташкилоти ёшлар ўртасида оммавий-сиёсий тарбиявий ишларни яхши йўлга қўйгани туфайли йилнинг ўтган етти ойи мобайнида 22 киши КПСС аъзолигига кандидат қилиб қабул қилинган. Уларнинг кўпи ишлаб чиқариш илғорлари, новатор ишчилардир.

Завод ҳурмат тахтасида янги-янги номлар, фотосуратлар пайдо бўлади. Разм солиб қаралса, уларнинг аксарияти ёш коммунистлар: дурадгор Бўри Раҳмонов, созловчи Азим Нуруллаев, оддий юк ташувчи Аҳад Эргашев ва бошқалардир. Меҳнатсевар ишчилар смена топшириғини доимо бир ярим-икки ҳисса ошириб бажариб, кўпчилик ҳурматини қозонмоқдалар.

Иккинчи бир аризанинг мазмуни шундай эди:

«...Мени механика цехига ишга ўтишимга ёрдам беришингизни илтимос қиламан. У ерда жамоатчилик йўли билан рационализаторлар сафини оширишга қўлимдан келганча ёрдам бераман..»

Ёш коммунист Жўра Комиловнинг юрак амри билан битилган бу сатрларда давлат, халқ манфаатлари шахсий манфаатлардан устун қўйилгани сезилиб турибди. Халқ ташаббуси, ишчиларнинг ихлосига сезгир муносабатда бўлиш ўз навбатида завод маъмурияти учун анъана бўлиб қолган. Жўра Комилов механика цехига ўтгач, у ерда янги технология кенг йўлга қўйилди. Ишлаб чиқариш жараёнлари такомиллаштирилди. Слесарь Ж. Комиловнинг рационализаторлик таклифи билан Д. Галиев бошлиқ бригадада меҳнат унумдорлиги икки баравар ортди, маҳсулот сифати яхшиланди. Натижада бригада ишчилари етти ойлик планни муддатидан анча олдин бажаришга муваффақ бўлдилар.

— Ёш коммунистларга партия топшириқларини беришда, — дейди Ғ. Баҳромов, — уларнинг қобилияти, билим даражасини ҳисобга оламиз. Масалан, ёш коммунист Г. Зайниддинов завод техника бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлайди. У партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группанинг аъзоси. Бундан ташқари Зайниддинов янги цех қурилишида ҳам фаол қатнашаётир. У ака-ука Биковлар ихтиро этган сушилка аппаратини ўрнатишга моҳирлик билан раҳбарлик қилмоқда. Заводимиз коммунистлари орасида Г. Зайниддиновга ўхшаш жонкуярлар кўп.

Корхона коммунистлари шу кунларда янги пахта ҳосилини қабул қилиб олишга катта тайёргарлик кўрмоқдалар. Омборлар, майдончалар ремонт қилинаётир. Йўлларга шағал тўкилиб, асфальт ётқизилмоқда. Тоштарозиларни созлаш, янгитдан бир неча айвонлар қуришда коммунист ва комсомоллар зўр уюшқоқлик кўрсатиб ишламоқдалар. Ҳар бир участкада бажарилаётган иш сифатини текшириш, йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этишда партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группа аъзоларининг хизмати айниқса қўл келаётир. Ҳ. Неъматов, Л. Каршунова, Д. Комилов сингари кўмаклашувчи группа аъзолари ремонт ишлари сифатини синчиклаб текшириб кўришмоқда. Бу, албатта, халқ ва давлат манфаатларига мос бўлиб тушаётир.

Заводда юқорида айтганимиздек, ҳар бир коммунист маълум партия топшириғига эга. Партия топшириғи чин виждон, катта ихлос билан бажарилиши керак. Завод коммунистлари худди шундай қилмоқдалар. Ҳар бир коммунист топшириқни бажаришда виждонан иш кўриб, ўзига биркитилган участкада умумий юксалишга эришмоқда.

Бухородаги пахта тозалаш заводи партия ташкилоти (секретари ўртоқ Ғ. Баҳромов) бундан буён ҳам ўз сафларини ишчан, софдил, садоқатли кишилар ҳисобига ўстириб боради. Айни вақтда уларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлигини қўллаб-қувватлайди, сиёсий жиҳатдан чиниқтириб, янгидан-янги ютуқларга эришаверади. Чунки, ютуқларимизнинг боиси кўпроқ коммунистларнинг виждон билан ишлашларига боғлиқдир.

Т. НАЗИРОВ,

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СЎНГГИ ПОЧТА

СУРАТМИ, ҲАҚОРАТМИ?

Мулла Насриддиндан бир ошноси хат ёзиб беринг деб илтимос қилибди.

— Афсуски, оёғим оғриб турибди-да, — дебди Насриддин.

— Хат оёқ билан ёзилмайдику! — ҳайрон бўлибди ошноси.

— Бадхатман, ўзим бориб ўқиб бермасам, биров ўқий олмайди, — дебди мулла Насриддин.

«Қашқадарё ҳақиқати» газетаси саҳифаларида босилаётган баъзи бир фотосуратлар ҳам худди мулла Насриддиннинг хатларига ўхшаб кетади. Баъзан буларнинг сурат эканлигини билиб ҳам бўлмайди. Хайриятки, остига надпис берилган, бўлмаса ҳар қанча тикилсангиз ҳам, нўноқ рассом чизган карикатурами ёки эрмак учун босилган расм-топишмоқми — нима эканлигини билолмайсиз.

Газетанинг шу йил 13 август сонида, иккинчи бетда босилган бир суратга узоқ тикилиб қолдик. Сурат остига: «Шу кунларда «Ҳужум» фабрикасида бўлсангиз қалбингиз қувончга тўлади, цехларда тикилаётган ранго-ранг сўзаналарни кўриб фабрика чеварларига тасанно айтасиз. Кароmat Жамолова ана шундай қўли гул чеварлардан» дейилади. Лекин суратдан на цех кўринишини, на ранго-ранг сўзаналарнинг тасвирини топасиз. Ҳатто суратдаги киши эркак ёки аёл эканлигини ҳам билиб бўлмайди. Газетанинг 17 август сонидаги бир сурат остига ёзилган текстда эса дала шийпони шинам безатилганлиги, меҳнаткашларнинг мириқиб дам олишлари учун ҳамма нарса муҳайё эканлиги ҳақида хабар берилади. Аммо суратда қиёфаси номаълум бўлган бир кишининг чўққи соқолидан бошқа ҳеч нарса кўзга ташланмайди.

Кишиларимизнинг қиёфасини бундай бузиб кўрсатиш, ахир, буларнинг шаънига ҳақорат-ку!

Бу, ишга масъулиятсизлик билан қарашнинг оқибати холос.

НАСИБА Содиқова Тошкентдаги пиллакашлик фабрикаси ишчи ва хизматчилари ўртасида энг пешқадам ишчи сифатида танилган. Кундалик ва ойлик топшириқларини муттасил равишда ошириб адо этаётган бу чаққон қиз чиндан ҳам касбдошларига ўрнак кўрсатиб меҳнат қилаётир. Насиба шу кунларда смена топшириқларини 105-106 процентдан адо этмоқда, сифат жиҳатидан ҳам юксак кўрсаткичларга эришаётир. Суратда: Насиба Содиқова.

А. Тўраев фотоси.

ИҚТИСОДИЙ ТЕМАДА

РЕЗЕРВЛАР — ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИГА!

Республика халқ хўжалиги жадал ривожланмоқда. Ўтган олти йил мобайнида саноат ялпи маҳсулотининг ўртача йиллик ўсиши 10 процентни ташкил этди. Шу йилнинг олти ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12 процент кўп саноат маҳсулоти тайёрланди. Планга қўшимча равишда бир неча ўн миллион сўмлик турли-туман халқ истеъмол буюмлари ва товарлари ишлаб чиқарилди. Етти йилликнинг ўтган даври ичида қўлга киритилган ютуқлар шундан далолат бермоқдаки контроль рақамларда белгиланган марралар умуман саноат бўйича ҳам, хусусан маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш бўйича ҳам муддатидан илгари ортиғи билан бажарилади. Контроль рақамларда белгиланганидан бир неча юз миллион сўмлик кўпроқ саноат маҳсулоти тайёрланиши кўзда тутилмоқда.

Лекин Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва идоралар мавжуд резервларни тўла сафарбар этсалар, улардан халқ хўжалигида самаралироқ фойдалансалар ютуқларимиз янада салмоқли бўлиши мумкин эди. Республикада ишлаб чиқариш планларини бажармаётган кўплаб корхоналар ҳали ҳам бор. Олти ой мобайнида 161 корхона, республикадаги жами корхоналарнинг тахминан олтидан бири планни бажармади. Агар бу корхоналар ҳам давлат планларини тўла адо этганида, халқ хўжалиги яна бир неча миллион сўмлик маҳсулот олган бўлур эди.

Айрим саноат корхоналари планларни муттасил бажармай келмоқдалар. Халқ хўжалиги кенгашига қарашли резина-техника буюмлари заводи (директори ўртоқ Кислюк) ярим йиллик планни 93,7 процент адо этди. Халқ хўжалиги кенгашининг Урганчдаги қурилиш материаллари заводи ҳам (директори ўртоқ Сафаргалиев) топшириқларни сурункасига бажармай келаётир.

Тошкент қоғоз комбинати, «Кинап» заводи, Янгийўл мебель фабрикаси, Марғилон ипак комбинати, «Ўртоқ» кондитер фабрикаси, «Таштекстильмаш» заводи ҳам бир меъёрда ишлаётгани йўқ. Июнь ойининг ўзидагина ана шу корхоналар анчагина кам маҳсулот бердилар.

Кўпгина корхоналар планни сабабсиз бажармаётганига таажжубланади киши. Ҳамма гап шундаки, меҳнатни ва ишлаб чиқариш жараёнларини ташкил этиш кўнгилдагидек эмас. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш қувватларидан, айниқса кейинги даврда ишга туширилган қувватлардан тўлиқ фойдаланилаётгани йўқ. Халқ хўжалиги кенгашининг ғишт заводлари (қурилиш материаллари саноати бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Тўхтахўжаев) қуввати бор-йўғи 79,7 процент ишга солинган. Қувватлар тўла ишга солинмаганлигининг хунук оқибати шу бўлдики, бошқарма корхоналари олти ой ичида халқ хўжалигига 17,4 миллион дона ғишт кам етказиб бердилар. Қурилишга ғишт кам етказиб берилганлиги сабабли капитал қурилиш суръати кўпгина ишлаб чиқариш ва маданий-маиший объектларда анча сусайди. Тошкентдаги «Ўртоқ» кондитер фабрикасида технологик линиялар режимига қаттиқ риоя қилинмаётганлиги сабабли маҳсулот тайёрлаш планлари бажарилмаётир. Тошкент қоғоз комбинатида эса қоғоз тайёрлайдиган машина қувватининг учдан бири фойдаланишга топширилган. Ҳозир дўконларимизда чойнак-пиёла камчил. Лекин шунга қарамасдан, Тошкент чинни заводининг 1964 йилда ишга солинган ишлаб чиқариш корпусининг қуввати 67 процент ўзлаштирилган. Афсуски, бундай мисолларни яна келтириш мумкин. Агар ишлаб чиқариш қувватларидан самаралироқ фойдалансак, республика халқ хўжалигига миллион сўмлаб саноат маҳсулоти етказиб бериш мумкин бўлур эди.

Саноат маҳсулотининг сифати ҳақида ҳам икки оғиз гапириб ўтмоқчимиз. Айрим корхоналар техника шартлари ва стандартларга мувофиқ тушмайдиган, сифати паст саноат маҳсулотлари тайёрламоқдалар. Жумладан, «Фергагазоаппарат» заводида (директори ўртоқ Попов) рўзғорда қўлланиладиган газ плиталари типовой синовдан ўтказилмаган. Плиталар ГОСТ қоидаларига риоя қилинмасдан ҳамда техника ҳужжатларини бузиб чиқарилаверган. Текшириш натижасида 654 та плита брак қилинди. Кўпгина мебель фабрикаларига маҳсулот сифати пастлиги учун шикоят хатлари келиб турибди. Самарқанддаги хўжалик моллари билан савдо қилувчи база Олмалиқ мебель фабрикасида тайёрланган 130 шкафнинг ҳаммасини брак қилди. Фабрикада тайёр буюмлар босилиб, бозори касод бўлиб турибди. Ҳозир Олмалиқ фабрикасида 373 минг сўмлик маҳсулот омборларда босилиб ётибди. Фабрика раҳбарлари корхона шон-шуҳрати учун, фабриканинг рентабель ишлаши учун зарур даражада курашмаётирлар, аҳоли талабини пухта ўрганиб, шунга яраша ишламаётирлар.

Сифатсиз маҳсулот тайёрланаётганлигининг асосий сабаби шундаки, корхоналарда ишлаб чиқаришнинг технологик режими бузилмоқда. Техника назорати бўлимлари дуруст ишламаётирлар. Халқ хўжалиги кенгашининг тармоқ бошқармалари эса ана шу завод ва фабрикалар ишини дуруст назорат қилмаётирлар, вақтида амалий ёрдам кўрсатмаяптилар.

Маълумки, аъло сифатли маҳсулот харидоргир, кўпга чидайди, пишиқ-пухта бўлади. Уни ишлаб чиқаришдан корхона ҳам, харидор ҳам наф кўради. Аммо сифатни кўтариш резервларидан яхшироқ фойдаланилмаётир. Ўтган олти ой мобайнида Халқ хўжалиги кенгаши корхоналари планда белгиланганига нисбатан анча кам биринчи сортли ип ва шойи газламалар, ички ва ташқи трикотаж тайёрладилар.

Маҳсулот сифатини кўтаришда Савдо министрлиги органларининг роли катта. Аммо улгуржи базалар ва чакана савдо ташкилотлари кўп ҳолларда сифатсиз маҳсулот тайёрланаётганлиги ва етказиб берилаётганлигига муросасозлик билан қарамоқдалар. Бу маҳсулотларни қабул қилиб олмоқдалар. Натижада улар харидор топмай, омборларни «хира» қилиб ётибди.

1965 йилнинг биринчи ярми плани ошириб бажарилганлиги, шунингдек халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида катта резервлар мавжудлиги шундан далолат берадики, етти йилликнинг сўнгги йили топшириғи муддатидан илгари бажарилади.

П. ВОЛОДИН,

Ўзбекистон ССР Давлат план комиссиясининг бўлим бошлиғи.

НОВАТОР

Корхона цехларида ҳаёт жўш урмоқда. Қишлоқ хўжалиги учун зарур, ирригация мақсадларида ишлатилувчи насослар конвейер усулида тайёрланмоқда. Бундай ускуналар Иттифоқимиздаги бир қатор республикаларга, ҳатто хорижий мамлакатларга ҳам жўнатиляпти. Заводда техникани тараққий эттириш учун кураш байроқдорларининг бутун эътибори кам меҳнат сарфлаб, кўп маҳсулот ишлаб чиқаришга, тайёрланган ускуналарнинг сифатли бўлишини таъминлашга, уларнинг таннархини арзонлаштиришга қаратилган.

Авваллари «С-245» маркали насосларни ҳаракатга келтирувчи ўқларга «Б» типидаги тасма тортилар эди. Бундай тасма камчил бўлиб, уни ҳамма вақт етарли миқдорда топишга муваффақ бўлинавермайди. Баъзан машина шай бўлса ҳам фақат шу тасма йўқлигидан бекор туриб қоларди. Нима қилиш керак! Корхона бош энергетиги инженер Борис Риков ўйланиб қолди. Унинг хаёли шу билан банд бўлиб юрди. Хуллас у насоснинг конструкциясини ўзгартириш ҳақида таклиф киритди. Таклиф жорий этилгач, ўқларга «В» типидаги иккитадан тасма қўйиладиган бўлди.

Бундай тасма ўрнатилишининг афзаллиги шундаки, «Б» типидаги тасманинг ҳар бири 83 тийин туради. Насос 500 соат ишлагандан кейин тасма яроқсиз бўлиб қолади, уни ташлаб юборишга тўғри келади. Натижада камчил тасма кўплаб исроф бўларди. «В» типидаги икки тасманинг баҳоси бир сўму 0,5 тийин, холос. Бу хил тасма хизмат қилиб бўлгандан сўнг ташлаб юборилса ҳам корхона зарар кўрмайди.

Новатор инженер ўртоқ Риковнинг ана шу таклифи тасмани тежаш билан бирга, ҳар бир насосда 7 килограмму 400 грамм металл тежашга имкон бермоқда. Янги таклиф Андижон машинасозлик заводи коллективига ҳар йили 78 минг сўм фойда келтирмоқда. Тиниб-тинчимас инженер Б. Риков корхона ишлаб чиқаришини такомиллаштириш, кўплаб маблағ тежаш, маҳсулот тайёрлаш учун курашнинг олдинги сафида бормоқда.

Б. ШЕРМАТОВ,

завод пайвандчиси.

● ● ● ● ● ●

КОММУНИСТИК ОДОБ ВА АХЛОҚ ТЕМАСИДА

БАХТ

Қуш учиш учун яратилганидек,
Одам бахт учун яратилгандир.
(Владимир Короленков).

Ҳа! Ҳақиқатан ҳам инсон бахтли яшаш учун яратилгандир. Лекин бахт ўз-ўзидан келувчи тасодифий нарса эмас. Инсон ўз бахтини ўзи яратади. Бахтнинг ўзи нима? Нима учун бахтни ҳар бир киши ўзича тушунади? Унга эришишнинг асосий гарови нимада?

Ана шу масалалар устида ўз мулоҳазаларимизни баён қилмоқчимиз.

Ўрта ёки олий ўқув юртини тамомлаб эндигина мустақил ҳаётга қадам қўяётган ёш йигит ёки қиз учун ўз касби корининг эгаси бўлишдан, севишганлар учун эса ёр васлига етишдан улуғ бахт бўлмаса керак. Ёки узоқ йиллар оғир касал билан оғриётган бемор назарида энг олий бахт тузалиб кетишдир. Ҳурматли шоиримиз Ҳамид Олимжон айтганидек:

Бахт топилмас ҳеч бир замонда,
Эл қул бўлса, бўлса яланғоч.
Жаннатларни яратган одам,
Натижада ўзи қолса оч.

Бахт нима ва унга қандай эришиш мумкин деган савол асосида республикамиздаги айрим колхоз аъзолари, саноат корхоналари ишчилари, олий ўқув юртлари студентлари ва мактаб ўқувчилари билан ўтказилган суҳбатда, айрим кишилар билан бўлган учрашув ва суҳбат даврида шу нарса жуда аён бўлдики, барча совет кишилари учун чинакам бахт дунёда тинчлик, ҳақиқий озодлик, адолат ва биродарлик ўрнатувчи коммунизм қуриш ишида актив қатнашишдадир. Киши фақат ҳалол меҳнат асосидагина ўзининг чинакам бахтига эришади. Мунозарада иштирок этган кишиларнинг 95 проценти юқоридаги мазмунда жавоб берди.

Мана бир неча мисоллар:

«Менинг фикримча, — деб ёзади Қорақалпоғистон АССР Тўрткўл районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози аъзоси 78 яшар Искандар ота Полвонов, — кишининг бахти ер юзида абадий тинчлик ҳуким суриб, колхозчиларимизнинг турмуш шароити кундан кунга яхши бўлишида. Бу ҳол фарзандларимизнинг яхши ўқиши, илм олишига, уларнинг яхши ҳунар эгаллашига олиб келади, улар бахтиёр яшашга муяссар бўладилар. Ҳар бир ота-она учун бундан улуғ бахт бўлмаса керак».

«Мен бахтни ҳалол меҳнат орқасида топдим, — дейди Фарғона областидаги Ўзбекистон районида истиқомат қилувчи Султонбой Отабоев. — Революциядан олдин бой эшигида қарол бўлиб юрганимда унинг ўғиллари мени Султонқул қул деб чақиришар эди. Ҳа, бойлар хизматкорларни қул деб ҳисоблашар эди. Октябрь қуёши бизга бахт келтирди. Мен ҳозир ўша собиқ «қул» эмас, балки ҳалол меҳнат туфайли ўз бахтини топган миллионлаб совет кишиларининг бириман». Ҳурматли отахон шоиримиз Ғ. Ғулом айтганидек:

«Тақдирни қўл билан яратур одам,
Ғойибдан келажак бахт бир афсона.
Саодат инсоннинг ўз ҳунаридир,
Тақдирнинг қудрати эмас баҳона».

Урганчлик республика аҳамиятидаги шахсий пенсионер Болта Давлетов шундай ёзибди:

«Бахт инсоннинг озод яшаб, эркин ҳаёт кечиришида. Агар инсон дунёда бировга қарам бўлиб, умр ўтказса, у энг бахтсиз бўлиб, ўз умрини қайғу-алам билан ўтказади. Агар киши озод ҳаёт кечириб, ўзи ва халқи манфаати учун хизмат қилса, у дунёда энг бахтли, қувноқ умр ўтказади. Киши фақат ҳалол меҳнат орқалигина ўзининг чинакам бахтини топиши мумкин».

Мана кўряпсизки, оддий кишиларнинг бахт ҳақидаги тушунчаси асосан бир хил, ягона мақсад, орзу-истакни ифода қилади.

Чинакам бахт ҳақиқий ҳалол меҳнат натижасида вужудга келади. Бошқача ҳар хил йўл билан яратилган бахт қалбаки, вақтинча «бахт»дир. Яқинда улфатлар даврасида бир кишининг суҳбатини тинглаб қолдим. Унинг айтишича бир магазинчи йигит гўзал бир қизга уйланмоқчи бўлибди. Қиз мол-дунёга ўч бўлиб, йигитни қимматбаҳо буюмлар олиб беришга ундайверибди. Йигит ҳам келиннинг «бахт»ли бўлиши учун бутун чораларни кўрибди. Келин зебу зийнатларга ўралиб «бахти»ни намойиш этиб юрибди. Йигит эса растрата қилиб жавобгарликка тортилибди. Шу бахтми? Албатта йўқ!

Ҳозирги даврда ҳалол меҳнати билан бахту иқболга эга бўлган, иззат-ҳурматга сазовор бўлаётган кишиларимиз юзлаб, минглаб саналади.

Мамлакатимизда ҳалол меҳнати билан халқимизнинг ҳурматига сазовор бўлган Валентин Тюпко, Турсуной Охунова, Искандар Юсупов каби моҳир пахта усталарини, Валентина Гаганова, А. Улесов, Татьяна Кардаш каби чевар ҳунар эгаларининг номини ким билмайди, дейсиз? Уларни шундай шон-шуҳратга муяссар қилган нима? Албатта, меҳнатдир.

Андижон машинасозлик заводида қуювчига шогирдликдан иш бошлаган Қобилжон Мўминов ҳалол меҳнати туфайли ҳамманинг ҳурматини қозонди. Шу туфайли у коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи, завод ва область партия комитетининг аъзоси бўлди. Ҳалол меҳнат қилганлиги учун меҳнаткашлар Қобилжон Мўминовни СССР Олий Советига депутат қилиб сайлашди. Корхоналарда, колхозларда, ҳамма жойда Қобилжонни азиз кишиларидай, яқин дўстларидай кутиб олишади. Қобилжон ҳам яна шу тинимсиз меҳнати, ғайрати билан кишиларнинг ишончини оқлайди.

Ёки Фарғонанинг Бағдод районидаги «Коммунизм» колхози раиси Мамадали Топиболдиевни олиб кўрайлик. У Улуғ Ватан уруши қатнашчиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони — меҳнати туфайли бахт, обрў қозонган одам. Урушдан сўнг у вайрон бўлган колхоз хўжалигини тиклашда жонбозлик кўрсатди.

Кўримсиз, хароб Зодиён қишлоғини ўзи бош-қош бўлиб обод бир бўстонга айлантирди. Зодиён энди Муқимий «Саёҳатнома»сида ҳажв қилинган хароба эмас, балки ҳусн-латофатда тенгги йўқ бир қишлоқдир. Кексаю ёш қишлоқ кўчаларини ҳузур қилиб сайр қилар экан шубҳасиз Мамадали акани ҳурмат билан эсга олади.

Бу чинакам бахт! Киши учун элу халқ олқишидан ҳам юксакроқ бахт йўқдир.

Аммо орамизда баъзан бўлса ҳам бахт—пул, мол-дунё йиғиш, ҳашаматли иморат қуриш, енгил автомашинага эга бўлиш ёки ўз оиласи учун бошқа ҳаёт қулайликларини вужудга келтиришдан иборат деб ўйловчи нафси ўпқон кишилар учраб туради. Агар ана шу қулайликлар, зебу-зийнатларнинг ҳаммаси бўлсаю, ҳаётда киши ўз ўрнини топа олмаса, севгисиз, муҳаббатсиз яшаса, ана шу молу-дунёлар ҳаммаси бир чақага ҳам арзимайди.

Бундан 2-3 йил олдин Тошкент «Қизил юлдуз» фабрикасида бир группа жиноятчилар устидан жиноий иш қўзғалиб, улар қаттиқ жазога тортилган эдилар. Фабриканинг собиқ директори М. Азизова, бош инженер М. Ғаффоров, цех бошлиғи Койфманлар бошқа бир неча шахслар билан биргаликда 3-4 йил ичида давлатнинг бир қанча минг пулини ўзлаштирганликлари халқ олдида фош қилинди. Текинхўрлар жавобгарликка тортилди.

Судда Ғаффоровдан нима учун унинг бундай ишга қўл урганининг сабабини сўрашганида у шундай деб жавоб берган: «Ҳаёт — бу пул. Бахт ҳам пул. Пул билан ҳаммани сотиб олса бўлади, деб ўйловдик. Афсуски...».

Шу қисқагина эпизоднинг ўзи бу баднафсларнинг ким эканлигини, уларнинг ҳақиқий башарасини яққол кўрсатиб турибди. Бу кишилар ўзларининг тор бахти, оч кўз нафси, тўйиб туганмас манфаати йўлида ўғирликка қўл урган. Натижада ёр-дўстлар, қариндош-уруғлар олдида бир умр бадном бўлиб қолган.

Атрофга, борлиққа назар ташланг. Завод, фабрикаларда, ишчи клубларида, колхоз далаларида, қурилишларда ўз бахтидан, меҳнатидан мамнун кишиларни кўрасиз. Уларнинг суҳбатида бўлсангиз баҳри-дилингиз очилади. Чунки ўз бахтини ўзи яратаётган замондошларимизнинг суҳбати ҳам уларнинг ҳаёти, бахти каби гўзал. Бу гўзаллик тобора барқ уриб яшнайверади. Совет кишисининг бахти жаҳонларга улашса етгудай бахт бўлиб қолади.

Ю. ЖУМАБОЕВ,

фалсафа фанлари кандидати.

ДОНОЛАР БИСОТИДАН

МЕҲНАТ ВА ҲУНАР ҲАҚИДА

МЕҲНАТ

Орзу-тилак йўли меҳнат тагида,
Хазинанинг мўли меҳнат тагида.

Абу Шукур Балхий.

* * *

Улуғлик гапда эрмас бошдин-оёқ,
Ярим иш юзта гапдан ҳам тузукроқ.

* * *

Меҳнат тагидадир, эй оқил, ҳар ганж,
Ганж топмас ҳеч кимса тортмас эса ранж.

Абулқосим Фирдавсий.

* * *

Косибдан шоду хуррам йўқ жаҳонда,
Ҳунардин яхши дур ҳам йўқ жаҳонда.

* * *

Жаҳоннинг шодлигини боиси деҳқон,
Унинг бирла экинзор боғу бўстон.
Бу ишдин яхши оламда не бордир,
Одам наслига бу иш ёдгордир.

Носир Ҳисрав.

* * *

Қийинчилик тортса одам ҳур бўлур,
Садафда қамалиб, қатра дур бўлур.

Умар Хайём.

* * *

Ким машаққат чекди — топди ғазна ҳам,
Ким тиришқоқ бўлди — кўп топди карам.

Жалолиддин Румий.

* * *

Чумоли ёз бўйи йиғар емак-дон,
Токи, қишда уйи бўлсин фаровон.

* * *

Ҳар ишдаким инсон кўрсатур ҳиммат,
Тикан ҳам гулдаста бўлур оқибат.

* * *

Ўз меҳнатидан нон еган киши,
Ҳотам миннатидан озод ёз-қиши.

Саъдий Шерозий.

* * *

Ўтиндан бошқага ярамас гоҳи,
Мевали дарахтнинг мевасиз шоҳи.

Абдураҳмон Жомий.

* * *

Меҳнат билан тер тўккан чоқда,
Раҳмат булутидек ёққил тупроққа.

Абдуқодир Бедил.

* * *

Ҳар кимки бекордир,
Бу, оламда хордир.

Садриддин Айний.

* * *

Одам сўзининг чин маъноси ишчи,
Дунёда инсоннинг аълоси ишчи.

Абулқосим Лоҳутий.

ҲУНАР

Ҳунар ўрган, чунки ҳунарда кўп сир,
Ёпиқ эшикларни очар бирма-бир.

Низомий Ганжавий.

* * *

Отангга бўлмагил арзанда, банди,
Бандидан чиқиб, бўл ҳунар фарзанди.

Абдураҳмон Жомий.

* * *

Ким бўлса ҳунарсиз иши — ўқ ранжи анинг,
Бу важҳ ила ҳунари ганжи анинг.

Алишер Навоий.

* * *

Ҳеч кимга ялинмас ҳунарли инсон,
Ризқин ўз боғидан топади боғбон.

Сайидо Насафий.

* * *

Инсоннинг қиймати эмас симу зар,
Инсоннинг қиймати илм ҳам ҳунар.

Абдуқодир Бедил.

Тўпловчи ва таржимон филология фанлари кандидати.

Ш. Шомуҳамедов.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

«УРГУТДА УНУТИЛАЁТГАН СОҲА»

Юқоридаги сарлавҳа остида шу йил 11 августда босилган мақола Ургут райкомининг 13 августда бўлиб ўтган бюросида муҳокама қилинди, — деб ёзади райком секретари ўртоқ С. Назруллаев, — редакцияга юборган хатида.

Райком бюросида ем-хашак тайёрлаш планини барбод бергани учун «Ленинград» колхози раисининг чорвачилик бўйича ўринбосари коммунист Н. Султоновга қаттиқ партия жазоси берилди ҳамда вазифасидан четлаштирилди. Колхоз раиси ўртоқ О. Бердиев қаттиқ огоҳлантирилди.

Районнинг барча колхозларида чорва учун ем-хашак тайёрлашни қизитиб юбориш тадбирлари белгиланди.

СОВХОЗ ОБОД БЎЛМОҚДА

ГУЛИСТОН, 19 август. (ЎзТАГ). Мирзачўлдаги 1-«Боёвут» совхозида янги лавозим пайдо бўлди. Бу — кўчаларга сув сепувчи машина ҳайдовчисидир. Энди шофер Наби Калимулин шу ердаги устахонада бензовоздан қайта қурилган автомашинада совхознинг марказий қўрғони кўчалари ва йўлкаларига сув сепади.

Бу совхозда посёлкани обод қилишга кўп эътибор берилмоқда. Бутун қўрғон электрлаштирилган, водопровод ўтказилган, уй-жой қуриш авж олдирилган. Деярли барча кўча ва йўлкаларга асфальт ётқизилган. Ҳозир сўнгги икки кўча асфальтланмоқда.

Совхоз посёлкасининг марказидаги катта боғ хўжалик меҳнаткашларининг ҳордиқ чиқарадиган севимли жойига айланган. Кенг йўлкалар, чиройли курсилар, айвончалар, гулзорлар боғ ҳуснига ҳусн қўшмоқда. Совхоз боғидаги икки минг туп дарахт бу ерни салқин қилиб туради, кечқурун эса эллик хил гулларнинг ҳиди димоққа урилади.

АКА-УКАЛАР

— Ана ака-укалар...

Шу гапни эшитдик-у, ялт этиб қарадик. Теварак атрофда ҳеч ким кўринмасди. Фақат далалар ҳуснини очиб турган ғўзалар шамолда оҳиста тебранарди.

— Қани? — сўради кимдир.

Раис самимий кулди. Бу ерда ака-укалар ғўза ўстиришаётганини айтди.

Пахтазор оралаб борардик. Раис ҳам, инженер ҳам, бошқа шерикларимиз ҳам аҳён-аҳёнда энгашиб, кўсак санашарди. Ҳар тупда 14-16 тадан кўсак бор. Шона ва гуллар эса сон-саноқсиз. Ғўза туплари ҳосилини аранг кўтариб тургандай...

Ғўзалар шундай бўлиқ ўсганки, ҳатто қатор оралари бўйлаб вазмин одимлаб келаётган трактор культиваторлари ҳам аранг кўринади. Тракторнинг бири узунасига юриб кетяпти, иккинчиси эса кўндалангига ишлаб турибди.

— Ҳали ака-укалар деганим ана шулар, — гап қотди раис, — иккаласи икки звенога бошчилик қилишади, лекин ёнма-ён туриб ишлашади. Бултур ҳам шундай ишлаб, гектаридан 35 центнердан пахта топширишган.

Тракторларга яқинлашамиз. Иккаласи икки томондан келиб, бир дақиқа тўхтаб ўтишади. Лекин икки ака-уканинг шундай долзарб дамларда узоқ тўхтаб қолгуси келмайди. Биз билан илиқ салом-алик қилишади-ю, тағин рулга ўтиришади. Тракторлар далани янгратиб, кўздан узоқлашади. Улар ўтган эгатлардаги тупроқ ундай майин эланиб, ғўза тупларига ёнбошлаб қолади. Шода-шода кўсак таққан ғўзалар силкинади.

Иккала механизатор учун ҳам колхоз раиси Жўра ака Очилов гапириб берди.

— Узунасига культивация қилиб кетаётган Бўри Исоқов, кўндалангига ишлаётгани эса Расул Исоқов бўлади, — деди у, — иккаласи ҳам азамат механизаторларимиздан.

Раиснинг айтганича бор. Расул Исоқов 25 йилдан буён Янгийўл районидаги «Қизил Октябрь» колхозида тракторчилик қилади. Шу давр ичида у мўл ҳосил етиштириш ишига ҳаммадан кўп ҳисса қўшди, десак хато бўлмас. Ер ҳайдаш, текислаш, пол олиш, чигит экиш ва ғўза қатор ораларини культивация қилишдан тортиб, пахта йиғим-теримигача бўлган барча ишларни техника кучи билан бажарди. Айниқса улуғ Ватан уруши йилларида неча юзлаб кишиларнинг ўрнини босди. Олти кишини трактор ҳайдашга ўргатди. Кейинги йилларда пахтачиликка комплекс механизацияни кенг жорий қилиш тарафдори бўлиб чиқди. Унинг ташаббуси билан колхозда бир неча механизациялашган звенолар ташкил этилди. Бу моддий харажатларни камайтириб қолмасдан, ҳосилдорликни ҳам кескин ошириш имкониятини берди. Бундан беш-олти йил бурун ана шу ерларнинг гектаридан 20-22 центнер пахта етиштириб келинган бўлса, ҳозир 35 центнер ҳосил олинмоқда. Буларнинг ҳаммасида механизатор Расул Исоқовнинг ҳиссаси бор.

Расул ака ҳақида ҳамма фахр билан гапиради. Бурноғи йили укаси Бўрини ҳам ўз сафига тортибди. Ҳосилдорликни бир йилда 6 центнер кўтаришибди. Бултур эса бундан ҳам юқори ҳосил топширишибди.

Ака-ука Расул ва Бўри Исоқовлар бу йил 81 гектар майдонда ғўза ўстиришяпти. Шу майдонда иккита звено ташкил топган. Бирига Расул, иккинчисига Бўри бошчилик қилишади. Иккала звено ерлари ёнма-ён жойлашган бўлиб, ғўзаларнинг ҳолатига қараб культивация ўтказилади. Баъзан ака-ука биргалашиб бир картада ишлашади. Ҳа, улар умум манфаати учун шундай қилишади. Ҳамжиҳатлик билан ишланганда ғўза бир текис ривожланади, ўсишдан орқада қолмайди.

Бугун ҳам ака-ука бир картада ишлашаётган экан. Улар август ойи давомида қатор ораларини яна бир марта ишлашга аҳд қилишган. Ҳозир бешинчи комплекс парвариш сифатли олиб борилмоқда. Суғориш кечаю кундуз давом эттирилмоқда. Бу ишда Жўра Сайдалиев, Ўсар Маҳмудов, Сафар Жуманов сингари моҳир сувчилар қатнашишяпти. Пахта етилгунга қадар суғоришни тўхтатмасликка қарор қилинди.

Ака-ука Исоқовлар звенолари етиштирилган ҳосилнинг 90 процентини машиналарда териб олади. Иккаласи иккита «зангори кема»ни бошқаради. Уларга яна икки киши бириктириб қўйилган. Шундай қилиб, йиллик планни 25 иш кунида бажариш учун курашилмоқда.

Ака-укалар бошлиқ механизациялашган звенолар дефолиацияни 5 сентябрда бошлаб юборишади. Машиналар эса 15 сентябрдан теримга тушади. Иккала «ХВС-1,2» агрегати мавсумга шайлаб қўйилган. Ғўзалар эса машинабоп қилиб ўстирилмоқда.

Колхоз раиси Жўра Очилов бизни бошқа звеноларга таклиф этди. Ўша куни Пардақул Умматов ҳамда Худойберди Умматов бошлиқ ака-укалар звеноларида ҳам бўлдик. Бу ака-укалар ҳам гектаридан 35 центнерли хирмон яратиш учун қизғин кураш олиб боряптилар. Ҳозирнинг ўзида ҳар туп ғўзада 10-12 тадан бўлиқ кўсак бор. Ғўза парвариши сира тўхтатилган эмас.

Умматовлар бошчилик қилаётган механизациялашган звенолар ҳам ҳосилнинг камида 90 процентини машиналарда йиғиштириб олиш учун курашяпти. 74 гектар майдондаги ғўза ана шунга мослаштириб парвариш қилинмоқда.

«Қизил Октябрь» колхозининг Бўри ва Расул Исоқовлар ҳамда Пардақул ва Худойберди Умматовлар бошлиқ механизациялашган звенолари етти йилликнинг сўнгги босқичини ҳам муваффақиятли якунлаш учун ҳар туп ғўзани қалб меҳри билан парвариш қилишяпти.

С. ҚОДИРОВ.

Сирдарё областидаги Волков номли совхоз 15-бригадасининг илғор механизатори Очил Жозилов 1300 гектар майдондаги ғўзага механизмлар билан ишлов берди. У парвариш қилган ғўзаларнинг ҳар бир тупида ҳозир 9-10 тадан бўлиқ кўсак санаш мумкин. Суратда: бригада бошлиғи Эрназар Умурхолов механизатор Жозилов билан суҳбатлашмоқда.

Н. Лаврухина фотоси.

ДИДИНГИЗГА БАЛЛИ...

ЛУҚМА

Нафосат оламига ихлосимиз баланд. Шунинг учун ҳам «Эстетик дид ҳақида»* деган китобни катта қизиқиш ва умид билан қўлга олдик. Эстетика соҳасидаги билимимизни ошириб, дидимизни бир оз пардозлаб олмоқчи эдик-у, лекин...

Ана шу лекини китобнинг дастлабки варақлариданоқ бошланади. Китобда одамни «доимо ақл ва қалб кўзи — эстетик дид етаклаб юради» (27бет), деб даъво қилинади. Ана холос! Ҳамма ҳикмат эстетикада экан. Демак, эстетик дидингиз баланд бўлса, ҳеч йўлдан адашмайсиз. Илму ҳунарнинг ҳожати йўқ. Эстетик дидни ўстириш учун санъат ва адабиёт асарларини ўрганиш керак, деб ўйларсиз? Йўқ, ундай ҳам эмас. Бунинг учун «санъатнинг бирор тури билан шуғулланиш ва танқидий мақолалар билан қатнашиб бериш» (35 бет) керак экан. Демак, бирор техника ва фан арбоби ёки оддий ишчи рассомлик санъатини эгалламаса ёки рақс тушмаса... ва ниҳоят санъат ҳақида танқидий мақолалар ёзмаса, унинг эстетик диди анча паст бўлади, деган хулоса чиқади. Дарвоқе, «диди паст киши ҳаётда пассив» (28 бет) бўлади, деб уқтиради китоб автори. Санъат билан шуғулланмаганларнинг ҳаммаси ҳам ҳаётда пассив экан-да? Юқорида кўрсатилгани каби чалкаш ва хато фикрларни китобда кўплаб учратамиз. Буларнинг ҳаммаси Т. Маҳмудовнинг эстетика фанига киритган «янгилик»ларидир.

Яхши дид ва ахлоқ ҳақида ваъз-насиҳат этган автор баъзан ўз сўзига амал қилмайди. У фанда осон йўл қидирган. Чамаси кўпроқ қайчи билан ишлаган, яъни ўзгаларнинг асарларидан айрим бўлакларни айнан кўчирган. П. Мезенцевнинг «Эстетическое восприятие» (Кишинев, 1958) китоби билан Т. Маҳмудовнинг «Эстетик дид ҳақида» китоби орасидаги ўхшашликка эътибор берайлик.

П. Мезенцев китобида қуйидаги сатрларни ўқиймиз: «Эстетическое восприятие представляет собою акт чисто духовный. Любование зреющим урожаем не насищает голода, радость от блеска и журчания лесного родника не утоляет жажды, почти физически ощущаевый свет «Березовой рощи» Куинджи не согревает своим теплом». (16-17 бетлар).

Т. Маҳмудов китобида эса юқоридаги сатрларнинг таржимасини ўқиймиз: «Воқеликка эстетик муносабатда бўлиш — маънавий ҳодисадир. Чунки, пишиб етилаётган мевалардан завқланган билан қорин тўймайди, булоқ сувига қанчалик қувониб қарамайлик у чанқоқликни боса олмайди. П. Беньковнинг «Ўзбек ҳовлиси» асаридаги қуёш нурини ҳис қилсак ҳам, бизни иситмайди». (9 бет).

Текстлардаги жузъий фарқни сезган бўлсангиз керак. Машҳур рус рассоми Куинджининг «Оқ қайинзор» картинаси ўрнига замондошимиз П. Беньковнинг «Ўзбек ҳовлиси» асарининг номи алмаштирилган. Шу каби айнан таржималарни «Эстетик дид ҳақида» китобнинг 6, 15, 16 ва бошқа бетларида ҳам учратамиз.

Баъзи ўринларда Т. Маҳмудов ҳатто кўчираётган текстни нотўғри талқин этади. Масалан, П. Мезенцев раққоса Г. Уланова ҳақида сўзлар экан, (132-133 бетлар), артист ўз қаҳрамони Жульеттанинг инсоний туйғулари, бахти ва изтиробини илҳом ва маҳорат билан ифодаланганда, унинг ҳар бир ҳаракати бизга эстетик завқ бағишлайди деса, Т. Маҳмудов гапнинг мағзига эътибор этмай, ўзбек раққосаси Г. Измайлованинг ҳар бир ҳаракатидан чуқур инсоний маъно ҳис қилинади. (6 бет), деб юборган. Ахир гап санъат ҳақида бормоқда эди-ку?

Китобхонни ранжитадиган ана шундай нуқсонлар келгусида такрорланмаса керак, деган умиддамиз.

П. ЗОҲИДОВ,
Ш. ТОШХЎЖАЕВ,
Д. УРМОНБЕКОВ,

Ҳамза номидаги Санъатшунослик институтининг илмий ходимлари.

*). Т. Маҳмудов. Эстетик дид ҳақида. «Ўзбекистон» нашриёти. Тошкент, 1964.

ФАН ОЛАМИДА

ҲОСИЛИ ҚОЗОНДА...

Ҳар бир халқнинг ўзига хос урф-одати, кийим-кечаги, тили, турмуши ва таомлари бор. Ўзбекистоннинг таом истеъмолида палов катта ўрин олади. У асосан девзира ва буғдой гуручларидан тайёрланади. Гуручнинг ана шу жайдари навлари асрлардан буён Фарғона водийсидаги дарё ва сой бўйларида ва алоҳида шолипояларда экилиб келинади. Бироқ кейинги пайтларда девзира ва буғдой гуручлари «ҳосили кам» деган баҳона билан кам экиладиган бўлди. Колхоз ва совхозларимизнинг кенг шолипояларини селекцияга киритилган «узрос-7», «дубовский-129», «узрос-269» ва бошқа шолилар эгаллади. Албатта, бу гуручларни камситмоқчи эмасмиз; булардан тайёрланган таомлар ҳам серфойда, хушхўр ва лаззиздир. Бироқ, буғдой гуруч ва девзираларнинг оши бошқача бўлади. Бу гуручлардан тайёрланган паловни тановвул қилсангиз — ҳузур қиласиз, асаблар ором олади, ҳордиқ чиқади, устидан ичилган кўк чой эса кайфиятни яхшилайди. Шу сабабли бўлса керакки, Ленинобод, Қўқон, Марғилон, Фарғона, Андижон, Наманган, Ўш ва Ўзган атрофларида деҳқончилик қилувчи миришкорлар ўз томорқа шолипояларига нуқул девзира ва буғдой гуручларини экишни афзал кўрадилар. «Бу гуручларнинг ҳосили қозонга тушганда билинади», — дейишади улар. Мана шу муаммонинг нечоғли тўғрилигини аниқлаш учун Москвадаги Г. В. Плеханов номли Халқ хўжалиги институтининг илмий ходимлари билан ҳамкорликда девзира ва буғдой гуручларининг озуқалик сифати ва кимёвий таркиби биринчи марта текшириб чиқилди. Ишимизга институтнинг ижтимоий таомлар технологияси кафедрасининг мудири профессор Е. П. Кузьменко раҳбарлик қилди.

Ҳамма гуручлар ичида девзира энг яхши озуқалик сифатларига эга ва пазандаларга жуда қўл келадигандир. Чунки у сувни ўз оғирлигига нисбатан 5,07 баробар кўп кўтаради ва «ҳосили қозонда» экани ҳам аниқ кўриниб турибди. 1 килограмм девзирадан тайёрланган ошнинг ҳажми 3,6 килограммга ортадики, бу 6-7 кишига бемалол етади. Бунинг устига таомнинг кўриниши чиройли, ҳиди ёқимли, дона-дона бўлиб туради, эзилиб, бўтқаланмайди, тез ҳазм бўлади.

Буғдой гуручи эса ўз сифатлари билан «дубовский-129» навидан асло қолишмайди, ундан тайёрланган таомнинг ранги чиройли, юмшоқ, дона-дона, яхши ҳазм бўлади.

Ўзбекистоннинг жайдари гуручлари кимёвий таркиби жиҳатидан ҳам маданийлаштирилган навлардан устундир. Девзира ва буғдой гуручи обжувозда оқланиб, сиртн ортиқча шлифовка қилинмагани учун ҳам таркибида кул моддаси, ҳужайра моддаси, ёғ ва витаминлар яхши сақланар экан, негаки бу моддалар асосан доннинг сиртида бўлади. Крахмал жайдари навларда бир оз камроқ, бироқ асосий витаминлардан B2 ва холин витамини анча мўл. B2 витамини инсон организмида модда алмашишини яхшилайдиган витамин ҳисобланади. Айниқса, бу шакар ва оқсил моддаларининг яхши ҳазм бўлишида катта роль ўйнайди. Агар B2 витамини етишмаса жигардаги глюкогек моддаси камайиши, натижада оқсил аминокислоталари ҳазм бўлмай, организмдан чиқиб кетишини физиологлар кўп текширишган. Гуручдаги рибофлавин яъни витамин B2 марказий нерв фаолиятининг яхшиланиши учун ҳам зарурдир. Шу витамин истеъмол қилинмаса лаб бичилиши, соч тўкилиши, тери қурuқшаб ёрилиб кетиши, кўздан ёш оқиши сингари касалликлар келиб чиқади. Рибофлавин етишмаганда ёш болалар ўсишдан тўхтаб қолади. Инсон учун энг зарур ана шу витамин жайдари гуручларнинг 100 граммида 200 дан то 215 миллиграмм процентгача мавжуд бўлиб, бунинг 3-4 миллиграмми ўрта яшар одамнинг бир кунлик эҳтиёжини бемалол қоплай олади. Агар шу витамин керакли миқдордан кўп истеъмол қилинса ҳам, барибир фойда келтиради, буни кўпчилик врачлар тасдиқлайди.

Гуручдаги холин витаминининг ҳам аҳамияти катта бўлиб, у жигарда содир бўладиган модда алмашинувига ижобий таъсир этади. Олимларимизнинг текширишича, холин жигарда ортиқча ёғ тўпланишига йўл қўймайдиган ва ҳамда ичак мускулларининг мустаҳкам бўлишини таъминлайдиган модда экан. Шу модда жайдари гуручларда анча кўп.

Текширишлар шундай хулосага олиб келадики, девзира ва буғдой гуручлари ўзининг лаззатлилиги, тўқтутарлиги ва ҳар турли фойдали моддаларга бой эканлиги билан алоҳида ўрин тутади.

Бинобарин, Ўзбекистон шоли тажрибакорлик станциясининг ходимлари ўз селекция ишларида жайдари гуручларга ҳам эътибор берадилар, деҳқонларимиз эса Амударё этакларида янги ўзлаштирилаётган минглаб гектар шолипояларга девзира ва буғдой гуручидан ҳам экадилар, деган умиддамиз.

Н. САРКИСОВА,

Москвадаги Г. В. Плеханов номли Халқ хўжалиги институтининг илмий ходими.

К. МАҲМУДОВ,

ўзбек таомлари пазандаси.

Ғалла фронтида

СЎНГГИ ГЕКТАРЛАР

Айни туш пайти. Кенг буғдойзор. Унинг ўртасида ўзи юрар комбайн вазмин одимлайди. Ғаллакорнинг оғир меҳнатини енгиллаштираётган бу қудратли машинанинг унумли ишлашидан колхозчилар беҳад хурсанд. У, одам бўйи ўсиқ, сердон буғдой бошоқларни ўзи ўриб, ўзи янчиб кетяпти. Жуда тоза ўряпти. Сомонини ҳам ҳар жой-ҳар жойга тўдалаб боряпти. Бункердан буғдой тўғри машинага юкланяпти ва қабул пунктига жўнатиляпти. Сомони шу соатдаёқ алоҳида машиналар орқали четга чиқарилиб, ғарам қилиняпти. Ангорда на буғдой ва на тўдаланиб қолган сомон бор.

— Кунлик ўриш нормаси қанча? — сўрадик комбайнчидан.

— Саккиз гектар.

— Қанча ўряпсиз?

— Шамол бўлмаган кунлари нормани икки баравар қилиб бажаряпман.

— Бугун, эрталабдан бери ўрганингиз қанча бўлди?

— Чамамда тўққиз гектардан кўп чиқса чиқади, кам чиқмайди.

— Демак, кечгача яна шунча бўлар экан-да?

— Албатта, албатта...

Комбайнчи вақтни қизғанди шекилли, машинага қараб-қараб қўйди. Сўнгра у хайрлашиб машинага чиқди. Биз, ундан яна икки-уч нарсани билишга қизиқдик ва бир оз гапга тутдик:

— Ҳар куни комбайн бункеридан неча тонна дон тўкяпсиз?

— Кеча ўн ярим тонна бўлган эди, бугун ундан ошади.

Комбайнчи Асадулла Қурбонов «СК-4» маркали агрегат билан шу кунгача 450 гектардан ошиқ ердаги дон ҳосилини йиғиштириб берди. У уста механизатор. Машинанинг тўхтовсиз ва унумли ишлашини таъминлайди. Ҳар куни ишга тушиш олдидан машина қисмларини кўздан кечириб боради, иш вақтида бир минут ҳам бекор туришига йўл қўймайди. Вақти-вақтида баъзи қисмларини ёғлаб туради. Унинг штурвалчиси Мусулмон Мустафоев ҳам ўз ишини севади, комбайннинг кечагидан бугун ва бугунгидан эртага унумли ишлаши учун зўр ҳаракат қилади.

— Мен қарийб ўн олти йилдан бери, — деди Асадулла Қурбонов, — колхозимизнинг ғаллачилик бригадасида хизмат қиламан. Кузда ва баҳорда ер ҳайдайман, дон экишда қатнашаман. Ёзда комбайнчи бўлиб ишлайман. Ўзим ҳайдаган ва ўзим эккан дон ҳосилини ўзим йиғиштириб оламан. Мен бу йилги мавсумда ўзиюрар комбайн агрегати билан 500 гектар ердаги дон ҳосилини ўриб йиғиб беришга ваъда қилганман. Буни камида 600 гектар қилиб бажараман.

Шу кунларда Ургут районидаги «Правда» колхозининг ғаллазорларида Асадулла Қурбоновга ўхшаш етти комбайнчи фидокорона ишлашяпти. Улар бир-бирлари билан мусобақалашиб, кунлик нормани ошириб бажаряптилар.

Колхоз ғаллакорлари барча ҳосилни тезроқ йиғиб олиш ва план ҳамда мажбуриятни тўла бажариш учун курашяптилар.

Ҳ. АБДУСАМАДОВ,
Л. ЭРГАШЕВ,

«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

МАШИНА — ҚАНОТИМИЗ

Агар сен ҳақиқий, жонкуяр пахтакор бўлсанг — техниканинг умрини бир лаҳза ҳам бекор ўтказма. Техника сенинг қанотинг, пўлат қўлинг эканлигини билиб қўй!

Бу юракдан отилиб чиққан сўзлар биз механизаторларга қарата айтилгандир. Ҳа, бир группа илғор пахтакорларнинг газеталарда эълон қилинган очиқ хатини ўқиб, беихтиёр ўз-ўзингни саволга тутасан.

— Кейинги вақтда ишни бўшаштириб қўймадимми? Ҳосил чўғини кўпайтириш учун ҳамма имкониятларни ишга солдимми? Асадда экинимни ясатдимми? Ғўзам сувсаб, гулини тўкаётгани йўқми? Теримга машиналар шайми?

Хаёлдан бир-бир ўтадиган бундай саволларнинг чеки йўқ, тугамайди. Ҳамма нарсани бирбир ўйлаб чиқасан. Ўз виждонинг олдида ҳисоб берасан. Кейинги кунларга режа тузасан.

Мен Ҳамза Ҳакимзода номли колхознинг М. Жўраев бошлиқ бригадасида механизатор бўлиб ишлайман. Еримиз оқ тупроқ ва тошлоқ. Лекин гап ернинг қанақалигида эмас, албатта. Асл деҳқон ер танламайди. Тошлоқда ҳам мўл ҳосил кўтаради. Биз 70 гектар ерда деҳқончилик қиламиз. Гектаридан 22 центнердан «оқ олтин» териб олмоқчимиз. Ҳозир ҳосил чўғи ёмон эмас.

Шу вақтгача олти марта узунасига, тўрт марта кўндалангига культивация ўтказилди. Ғўзаларимиз анчагина ҳосил тўплаб, бўй чўзиб қолгани учун, фақат узунасига культивацияни давом эттираётирмиз. Машинанинг унумини ошириш йўлларини қидириб топаётирмиз. Ҳозир мен тракторим билан бир вақтнинг ўзида тўрт хил ишни бажараётирман. Тракторга ўғит солиш аппаратларидан ташқари ОДН аппаратлари ҳам ўрнатилган. У бир марта пайкал оралаганида ерни юмшатяпти, эгат оляпти, ерга ўғит ташлаяпти. Кўсак қуртига қарши дори сепиб кетяпти. Буни кўрган деҳқонлар «машинангиз жон роҳати экан-у», дейишяпти.

Мен мавсумда 1200 гектар ердаги ғўзани культивация қилишга сўз бергандим. Ҳозир маррага яқинлашиб қолдим. Лекин гап гектар қанчалигида эмас, агар ғўза парвариш талаб қилса, яна давом эттираверамаи. Ғўзанинг ўзи «бўлди энди, парвариш керакмас», дейдиган вақт келади. Муҳими, шу пайтни сезиб олишда қолган.

Бизда машинанинг қадрига етишади. Бултур 21 сентябрда машина теримига киришиб, бир ой деганда колхозда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш планини бажарган эдик. Мен машина бункеридан салкам 100 тонна пахта тўккан эдим. Бу йилги мавсумда 150 тонна пахта териб беришни мўлжаллаётирман. Ваъда вафоси билан улуғ деганлар. Машина теримига тайёргарликка августнинг бошиданоқ киришган эдик. 47 гектарли иккита картада ғўзаларни машина теримига мослаб парвариш қилдик.

Бултур дефолиацияни бирмунча шошиб ўтказиб доғда қолган эдик. Бу йил шуни ҳисобга оламиз. Шошилмай ўз палласида дефолиация ўтказамиз. Мен машинамни аллақачон ремонтдан чиқариб, теримга шай қилиб қўйдим. Колхозда ялпи ҳосилнинг ярмини машинада териб олишга қизғин ҳозирлик кўриляпти.

Биз машина ҳақиқатан ҳам пахтакорнинг қайрилмас қаноти, пўлат қўллари эканлигини бу йил яна бир карра намойиш қилиш тараддудидамиз.

М. ОХУНДОДАЕВ.

Фарғона районидаги Ҳамза Ҳакимзода номли колхоз механизатори.

ЁЗУВЧИЛАР ЙИҒИЛИШИ

20- августда Ўзбекистон Ёзувчилар союзи партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилиши бўлиб ўтди.

Ёзувчилар союзи партия бюросининг секретари ёзувчи Ҳаким Назирнинг докладида ижод кишиларининг активлиги кундан-кун ортиб бораётганлиги, КПСС Марказий Комитети октябрь, ноябрь ва март Пленумларидан кейин яна янги вазифалар устида ишлаётган ёзувчилар ўзларининг ижодий кучларини партия, халқ ишига сафарбар этаётганликлари қайд қилинди.

Музокараларда сўзга чиққан Сергей Бородин, Асқад Мухтор, Ҳамид Ғулом, Мумтоз Муҳаммедов, Юсуфжон Ҳамдам, В. Костиря, А. Иванов ижодий ташкилот ишидаги ютуқлар билан бирга содир бўлиб келаётган айрим нуқсонлар тўғрисида ҳам гапирдилар. «Тошкент» бадиий нашриёти, «Шарқ юлдузи», «Звезда Востока» журналлари ва «Ўзбекистон маданияти» газетаси ишидаги нуқсонлар кўрсатиб ўтилди. Айниқса, «Тошкент» нашриётида авторлар билан ишлаш, ёшларнинг асарларини нашр қилишга эътиборсизлик билан қаралаётгани кўрсатиб ўтилди.

Партия йиғилиши Ўзбекистон ёзувчиларининг бундан кейинги ижодий кўтарилишларига ва янги-янги асарлар яратишларига йўлловчи резолюция қабул қилди.

Ёзувчилар союзи партия бюросининг секретарлигига ёзувчи Ҳаким Назир сайланди.

Соҳиб Жамол

Уч дона чинни гул

Кэтрин Абу Салмоннинг қаршисида турар экан, гуноҳкорларча, лекин қалбида алам билан унга тикилиб турарди. Ҳайратланиш ва койиниш учун вақт йўқ эди. Шу сабабли Абу Салмон гапни қисқа қилиб қўя қолди:

— Ҳа, бу аёл тўғри гапиряпти, мен унинг эрини танийман, — у шаҳарда... сиз бўлсангиз, хоним... уйингизга қайтиб кетишингиз керак!

Кэтрин жавоб бериш ўрнига:

— Уни шу ерда кутиб турсам майлими? — деб сўради.

— Йўқ, олинган маълумотга қараганда яқин ўртага инглиз парашютчиларининг десанти ташланган эмиш. Бир соатдан кейин сизни қутқариб қолиш қийин бўлади. Иложи борича тезроқ уйингизга қайтиб кетинг. Сиз, хоним, ўз ҳаётингизни қадрламаслик билан бир қаторда бизни ҳам жуда қийнаб қўясиз!... — деди Абу Салмон ҳаяжон билан — борди-ю бирон дайди ўқ ёш жонингиздан маҳрум қилса, унда нима бўлади. Ахир бизнинг душманларимиз оқ танли жаноблар сизга суиқасд қилгудек бўлса ўзларини бахтиёр деб ҳисоблашади. Сиз уларга ўз гражданларини ҳимоя қилиш никоби остида мамлакатимизни узоқ йиллар ўз қўлларида сақлаб қолишга баҳона топиб берган бўласиз...

— Ҳеч қаерга кетмайман, уни шу ерда кутиб тураман ёки сизлар билан бирга душманларингизга қарши курашаман. Мен америкалик аёл бўлганим билан улар менинг ҳам душманларим, — деди у қатъий равишда.

Абу Салмоннинг пешанаси тиришди. Йўқ, бу мумкин эмас! Лекин Кэтринни кўндириш қийин эди.

Абу Салмон унинг оёқ тираб туриб олишини сезиб инглиз тилида гап уқтира бошлади:

— Менга ишон, сени зўрлаб бўлса ҳам келган ерингга жўнатиб юборишга мажбурман. Сени севаман, Кэтрин, сен энг яқин дўстимсан, менга ўғил инъом қилдинг. Ақлли-ҳушлисан, бизнинг халқимизга оқ танлилар орасида ҳам виждонли кишилар борлигини кўрсатдинг. Душманларим қаршисида ўз миллатинг оддий кишиларининг обрўсини оширдинг.

Осмондан моторларнинг гуруллаган овози эшитилди. Шу пайт Абу Салмоннинг ёнига ёш бир ишчи чопиб келди.

— Парашютчилар! Осмонда самолётлар пайдо бўлди!

Кэтрин билан Абу Салмон югурганича кўчанинг ўртасига чиқишди. Ҳавода икки самолёт айланиб ҳалқа ҳосил қилиб юрарди. Бу самолётлардан парашютчи-десантчилар тушишди. Абу Салмон автоматини қўлга олди.

— Битта шу етишмай турган эди!... — Жаҳл билан инглиз тилида пўнғиллади у.— Кэтрин, ҳозироқ уйга қайтиб кет... — У шундай деди-ю, бир неча жангчилар билан душман десанти тушадиган жойга кетди.

Кэтриннинг ранги қув ўчиб, нима қиларини билмай, турган ерида қотиб қолди. Жиқ ёшга тўлган кўзлар билан Абу Салмонни кузатиб қолди. Унинг ёнидан тапир-тупур қилиб отлиқлар ўтиб кетди, лекин Кэтрин уларни пайқамади ҳам. Иккита ярадор кишини олиб келишди. Бироқ, аёл уларга ҳам аҳамият бермади. Бир пайт репродукторлардан муаззиннинг мусулмонларни эрталабки намозга чорлаган овози эшитилди. Муаззин Кэтрин турган ердан юз қадамча наридаги мачит минорасида азон айтаётган эди.

«Эй аҳмоқ одам, шу пайтда намозга чорлаб нима қиласан. Шундай ҳам улар тунларни бедор ўтказишяпти! — деб хаёлидан ўтказди. — Ундан кўра бу кўнгиллиларни ватанни босиб олмоқчи бўлган босқинчиларга қарши курашга чорласанг бўлмайдими!» — бирданига унинг хаёлига бир фикр келиб қолди. Энди уни ҳеч қандай куч ва ҳеч кимса бу йўлдан қайтаришга қодир эмас эди.

Орадан бир неча дақиқа вақт ўтмасданоқ у мачитга етиб борди. Шоша-пиша ғиштдан ясалган айлана пиллапоялардан кўтарилиб, миноранинг тепасига чиқиб олди. Бир пайт шаҳар бўйлаб унинг инглиз солдатларига қарата қилган мурожаати жаранглай бошлади:

— Инглиз армиясининг десантчи-солдатлари! Ал-Акбардек кичик бир шаҳар реакциянинг қора кучларига қарши курашиб қонга беланяпти... Монополистлар сизларни бу ерга бировларни талаб тўплаган бойликларини ҳимоя қилиш, кишиларни аўралаш ва эзиш учун юборишган. Инглиз фабрикаларининг эгалари, зодагонлар ҳимоясиз Ал-Акбар бойликларини талон-торож қилиш ва бу шаҳарни босиб олиш учун баҳона ахтариб юрган эдилар. Солдатлар, сизларни ишонтириб айтаманки, бу зўравонлик Ал-Акбар аҳолисининг, шунингдек бошқа араб мамлакатлари аҳолисининг биз оқ танлиларга нисбатан ғазаб ва нафратини авж олдиради, холос.

Кэтрин бир дам индамай қолди, кейин янги куч ва жўшқинлик билан араб тилида гапира бошлади: «Араб биродарларим, бу маккор ёвга ўз қаҳрамонлигингизни кўрсатиб қўйинг! Ал-Акбар устида ўлим хавфи таҳдид солмоқда. Ўз зулфиқорларингизни умумий душман — чет эл босқинчиларига қарши кўтарингиз. Бу ҳар бир соф қалбли арабнинг виждоний бурчидир. Барча халқ қўзғолсин, бутун-бутун водийлар ва ҳар қайси кўча кўнгиллилар билан тўлсин! Қўзғолинглар, биз албатта енгамиз!

Кэтриннинг овози тонг пайтида жаранглаб эшитиларди. Гапи тугагандан кейин, у минорадан тушиб Абу Салмоннинг ёнига қайтиб бормоқчи эди. Лекин шу паллада мачит дарвозаси ёнига «Виллис» машинаси келиб тўхтади-да, машинадан тушган уч инглиз солдати бақириб, сўкиниб унинг йўлини тўсди.

— Кимсан ўзинг? — деб ўшқирди инглиз капрали ғижиниб.

— Мен Америка аёлиман, менга кекирдагингизни чўзиб бақирманг!

— Биз билан юрасан, беномус!

— Нима? Нима дедингиз? — деб қичқирди Кэтрин жаҳл билан. — Беномус?!

Аёл капралнинг юзига кетма-кет икки марта шапалоқ туширди-да, кейин унга тўппонча ўқталди. — Йўлимни тўсманглар!

Бу кутилмаган воқеадан ўзини йўқотаёзган капрал Кэтриннинг қўлидаги тўппончага қўл узатиб, буюрди:

— Қани бу ўйинчоқни бу ёққа чўзиб қўйинг-чи!

Кэтрин орқасига тисарилди:

— Яна нималарни хоҳлайсиз?!

Капрал уни қуролсизлантириш мақсадида Кэтринга ташланди. Худди шу пайт кетма-кет отилган иккита ўқ овози янгради... Капрал билинар-билинмас инқиллади-ю, гурс этиб йиқилди. Икки солдатнинг жонпони чиқиб унинг устига ўзларини ташлашди, Кэтрин бу ғанимат вақтдан фойдаланиб, мачитнинг дарвозасидан ташқарига чиқди. Эндигина қочмоқчи бўлаётган эди, автоматдан кетма-кет ўқ узилиб, аёл дарвоза ёнидаги қалин тупроқли ерга йиқилди. Солдатлар унга ҳеч эътибор бермай апилтапил ўз командирларининг жасадини кўтаришди-да «Виллис»га ортиб, ғизиллаганча кетишаверди.

1 Давоми. Боши газетанинг 21 август сонида.

М. Алиев таржимаси.

Лирик шеърлар

ТЎРТЛИКЛАР

Баъзан сени ҳоргин кўраман,
Чарчоғингни ёзолсам қани.
Узимни сув-чўққа ураман,
Лекин пинҳон меҳрим гулхани.
* * *
Тошқин сойлар бўйидаман мен,
Шўх тўлқинлар куйидаман мен,
Эзгу висол ўйидаман мен,
Ошноларинг уйидасан сен.
* * *
Ёноғингга қўнган ғуборни
Кипригим-ла олиб ташласам...
Илтифотсиз ёрсан. Хуморман,
Парвойинг йўқ, кўзим ёшласам.
* * *
Боғ кўчангдан ўтолмайман ҳеч,
Тупроғини боссам, уволдир.
Уйингга ҳам кетолмайман ҳеч,
Тонг отмоғи, кетсам, гумондир.
* * *
Ҳижронингда ёнаман дудсиз,
Хаёлларинг менга изтироб.
Истагим шу, бир тошюрак қиз
Сени қилсин мендек интизор.
* * *
Кўзларимни юмиб олсам ҳам,
Хаёлимдан қувиб солсам ҳам,
Ҳоргин уйқу ичра толсам ҳам,
Юрак қурғур эслатар сени.
* * *
Хайрлашма, кетма йироққа,
Ҳижрон сўзи даҳшат қулоққа.
Дош берурман юз минг
қийноққа,
Чидолмасман онлик фироққа.
* * *
Кездим жаннат янглиғ боғларни,
Тоғ ҳавоси дилим чоғ этди.
Сўлим оқшом, саҳар чоғлари
Едга тушиб, кўнглим доғ
этдинг.

Эътибор ОХУНОВА.
1965 йил, июль.

СЎРАНГ, ЖАВОБ БЕРАМИЗ!

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ»НИНГ ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ БЎЙИЧА СПРАВКА БЮРОСИ

Маълумки, физкультура ва спорт аҳолининг ҳаётига чуқур сингиб кетди. Физкультура ва спорт билан фақат стадионларда, спорт майдончаларидагина эмас, балки ҳовлиларда, оилаларда, хизмат жойларида ҳам шуғулланиш одат тусига кирди. Шунинг учун ҳам спортнинг турли хил турлари билан қизиққан, ана шу соҳадаги саволларга жавоб олишни истаган газетхонларнинг истакларини ҳисобга олиб, «Совет Узбекистони» газетаси редакцияси физкультура ва спорт бўйича «Справка бюроси» ташкил этди.

Ҳурматли газетхон, физкультура ва спорт бўйича ўзингизни қизиқтирган саволлар бўлса, хат орқали хабар қилинг. Саволларингизга газета саҳифаси орқали жавоб бериб борамиз.

Бугун газетхонлардан олинган дастлабки саволларга жавоб бердик.

* * *

САВОЛ: Шахмат бўйича жаҳон чемпиони даъвогарлари ўртасидаги матч қачон бошланади?

ЖАВОБ: Икки ойдан кейин мамлакатимизда саралаш бўйича финал мусобақа бошланади. Ватанимизнинг икки ёш гроссмейстери — Борис Спасский ва Михаил Таль ўртасида ўйин ўйналади. Мусобақа ғолиби келгуси йилнинг баҳорида жаҳон чемпиони Тигран Петросян билан учрашади.

САВОЛ: Москвада яқинда тамом бўлган касаба союзларининг Бутуниттифоқ VIII спартакиадасида Узбекистон спортчилари неча медаль олдилар.

ЖАВОБ: Узбекистон спортчилари ўтган спартакиадада 12-ўринни олган эдилар. Бу гал улар 8-ўринга кўтарилдилар. Узбекистон вакиллари бу спартакиадада олтита олтин, ўн иккита кумуш ва олтита бронза медали олдилар.

САВОЛ: Биринчи автомобиль пойгаси қачон бўлиб ўтганини билиш мумкинми!

ЖАВОБ: Билиш мумкин: спортнинг бу тури бўйича биринчи мусобақа 1894 йил 22 июлда Францияда ўтказилган.

САВОЛ: — Тошкентда қурилаётган олимпиада шаҳарчаси ҳақида маълумот берсангиз!

ЖАВОБ: — Ҳақиқатан ҳам пойтахтнинг Чиғатой маҳалласида олимпиада шаҳарчаси қад кўтаряпти. Ҳозир 9 гектарли ерда турли спорт иншоотлари қурилиши қизиб кетган. Пансионатнинг биринчи қавати битди. Спорт заллари ҳамда ошхона бинолари қад кўтаряпти.

Янги олимпиада шаҳарчасида спортчиларимиз йирик мусобақаларга тайёргарлик кўрадилар, шу билан бирга бу ерда спортнинг барча турлари бўйича мусобақалар ўтказилиб турилади. Шаҳарчада стадион, футбол майдони, баскетбол майдончалари, спорт заллари бўлади. Айниқса, велосипедчилар хурсанд: уларга велотрек қуриляпти.

Олимпиада шаҳарчасининг келажаги порлоқ. Унинг ҳажми кейинчалик 18 гектарга кенгайтирилади. Шаҳарчада барча спорт иншоотлари бўлади.

ОЛАМ ЯНГИЛИКЛАРИ

ТУРМУШ ВА МЕҲНАТ ШАРОИТИНИ ЯХШИЛАШ УЧУН

АҚШ. Атлантик океан ва Мексика кўрфази соҳилларида қатновчи савдо кемалари механиклари касаба союзининг вакиллари корхона эгалари билан бир битимга келдилар. 64 кун мобайнида иш ташлаган механиклар АҚШ президенти Жонсоннинг бевосита аралашувидан кейин кема эгалари билан битим тузишга мажбур бўлдилар. Л. Жонсон меҳнат соҳасидаги ана шу низони дарҳол бартараф қилишни қатъий талаб этган эди.

ЧИЛИ. Энг йирик металлургия заводи «Уачипато» ишчиларидан уч ярим минг кишининг забастовкаси икки ойдан буён давом этмоқда. Ҳукумат шу заводни бошқараётган компания эгаларини қўллаб-қувватламоқда. Компания эгалари ишчиларнинг иш ҳақини ошириш тўғрисидаги талабларини қондиришдан бош тортмоқдалар.

Забастовка туфайли заводдаги ишлар тўхтаб қолганлиги сабабли мамлакатда металлга бўлган эҳтиёж ортиб кетди. Бу ҳол бошқа кўпгина корхоналарда ишлаб чиқаришни изидан чиқариб қўяди.

«Ультима Ора» газетаси хабар беради: шу муносабат билан Чили вакиллари АҚШдан ҳар тоннаси учун 250 доллар пул тўлаб, 30 минг тонна пўлат сотиб олиш тўғрисида музокара олиб бормоқдалар. Газета Европа бозорларида пўлатни бундан анча арзон сотиб олиш мумкин эканлигини таъкидлайди. Аммо, пўлат импорти ҳақлари халқаро тараққиёт бошқармасидан олинган қарз ҳисобига тўланганлиги сабабли Чили Қўшма Штатларга мурожаат қилишга мажбур бўлди. Қарз бериш шартлари олинган маблағлардан фақат АҚШдагина фойдаланиш мажбуриятини юклайди. Чили бунинг натижасида қарийб уч миллион доллар зарар кўради.

АНГЛИЯ. Клайд (Шотландия) кемасозлик ишхоналаридаги электрик ишчилардан икки мингга яқин киши муваффақиятли забастовка ўтказганларидан кейин иш бошладилар. Улар забастовка натижасида корхона эгаларини иш ҳақини ошириш тўғрисидаги ўз талабларини қондиришга мажбур этдилар.

СКАНТОРПДАГИ (Линкольншир графлиги) пўлат эритиш заводининг ишчиларидан 550 киши иш ҳақининг камайтирилишига қарши норозилик билдириб, забастовка ўтказа бошлади.

ВЕНЕСУЭЛА. Валенсиа шаҳрида Американинг «Форд» компаниясига қарашли автомобиль қисмларини йиғиш заводининг маъмурияти иш ҳақини оширишдан ва ишчиларнинг бошқа иқтисодий талабларини қондиришдан бош тортган эди. Шу муносабат билан заводнинг 1200 ишчиси забастовка эълон қилди.

Касаба союз раҳбарлари бу заводнинг ишчилари жипслашган бўлиб, ўз талабларини қўллаб-қувватлаш учун забастовкани давом эттиришга қатъий қарор берганликларини айтдилар. Мамлакатдаги кўпгина касаба союз ташкилотлари иш ташлаган ишчилар билан бирдам эканликларини билдирдилар.

АРГЕНТИНА. Аргентина ўқитувчиларидан 65 минг киши 48 соатли забастовка ўтказа бошлади. Улар иш ҳақининг оширилишини талаб қилмоқдалар.

ИСРОИЛ. Бу ерда давлат касалхоналари врачларининг 48 соатли забастовкаси бошланди. Иш ташловчилар иш ҳақининг оширилишини ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб қилмоқдалар. (ТАСС).

БОШ МИНИСТР САТО ҚАМАЛДА ҚОЛДИ

ТОКИО, 20 август. ТАСС мухбири **В. Зацепин** хабар беради: шу кунларда Япония Бош министри Сато Окинава оролига келганлиги муносабати билан у ерда жуда қизиқ воқеалар юз бермоқда.

Япония ҳукуматининг бошлиғи урушдан кейин биринчи марта Окинавага келди. Бутун Япония халқи сингари Окинава аҳолиси ҳам бу ердан Америка базаларини олиб чиқиб кетишни ва ана шу оролларни Япония билан бирлаштиришни талаб қилиб, Бош министрнинг бу визитига катта умид боғлаган эди.

Бош министр ва Япония ҳукуматининг унга ҳамроҳ бўлган аъзолари кечқурун Американинг олий комиссари Уотсон томонидан улар шарафига ўтказилган қабул маросими вақтида шаҳар районларидан бирида Окинавани Япония билан бирлаштиришни талаб қилиб, митинг бошланди. Бу митингга 100 мингга яқин меҳнаткаш ишдан кейин плакатлар, қизил байроқлар, шиорлар кўтариб келишди.

Митинг қатнашчилари АҚШ ўзининг доимий ҳарбий базасига айлантирган Окинавада Америка Қўшма Штатларининг ҳукмронлиги тўғрисидаги масалани Бирлашган Миллатлар Ташкилоти олдига қўйишни Япония ҳукуматидан талаб қилиб чиқдилар. Улар АҚШнинг Окинавадаги ҳукмронлиги миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқига зид бўлиб, мамлакат суверенитетини оёқости қилади, демоқдалар. Митинг қатнашчилари қабул қилган резолюцияда «Япония ҳукумати Окинавага ҳукмронлик қилиш ва уни АҚШнинг Вьетнамдаги урушининг аванпостига айлантирилишига розилик берганлигидан қаттиқ ғазабланганликларини изҳор қилдилар.

Митинг қатнашчилари биз ўз талабномаларимизни топшириш учун Бош министр билан учрашишимиз керак, деб талаб қилдилар. 10 мингга яқин киши Бош министр Сато резиденциясига қараб йўл олди ва Япония ҳукумати бошлиғи билан учрашмагунча бу ердан кетмасликларини билдириб, ўтирган ҳолда забастовка бошладилар. Бош министр ва унинг мулозимлари намойишчилар билан учрашишдан қочиб, тунда сўқмоқ йўллар билан қабулхонадан чиқиб кетдилар. Япониялик меҳмонлардан ҳеч бири резиденцияга қайтиб келмади. Махсус миссия билан Окинавага келган Япония Бош министри биринчи кечани Америка базасида ўтказишга мажбур бўлди.

Япония Бош министри сафарининг биринчи куни натижалари япон жамоатчилигининг ҳафсаласини пир қилиб қўйди. Газеталар, радио бу сафарни шарҳлаб, Сато Окинава аҳолиси талабига жавобан, ҳеч қандай аниқ бир нарса дея олмади, деб таъкидламоқдалар.

ҚИСҚА ХАБАРЛАР

● Венгрия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Дьюла Каллаи Венгрияга визит билан келган Араб мамлакатлари иттифоқи Бош секретари Абдил Холиқ Хасун билан учрашди. Самимий вазиятда ўтган учрашув вақтида халқаро аҳволга, Араб мамлакатлари иттифоқи ва тинчликни ҳимоя қилишга тааллуқли энг муҳим масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

● Германия Демократик Республикаси давлат кенгаши раисининг таклифига биноан, Бирлашган Араб Республикаси президентининг ўринбосари Ҳасан Иброҳим ГДРга келган эди. Германия Демократик Республикаси давлат кенгаши раисининг ўринбосари Геральд Гёттинг Ҳасан Иброҳимни қабул қилди. Икки ўртада бўлган суҳбат давомида ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатлар муваффақиятли ривожланиб бораётганлиги мамнуният билан қайд қилинди. Империализмга ва мустамлакачиликка қарши, тинчликни сақлаш учун кураш масалаларида ҳар иккала томон бирбирларининг фикрларини англаганликлари таъкидланди.

(ТАСС).

ЛОС-АНЖЕЛОСДАГИ ВОҚЕАЛАР ВА УНИНГ САБАБЛАРИ

Америкадаги катта шаҳарларнинг ҳаммасида жирканч геттолар бор. Негр аҳолисини ана шу геттоларга қамаб қўйиб, ҳеч қаёққа чиқармасликка уринадилар. Шу геттолардан баъзилари, чунончи Нью-Йоркдаги Гарлем, Чикагодаги Саут-Сайд бутун дунёга маълум. Булар — неча-неча чақиримларга чўзилган, ичи ғуж-ғуж каламушдан иборат бўлган ярим хароба уйлардир. Бу уйларнинг қулаб тушмаётганига сабаб фақат шуки, улар бирбирига маҳкам қапишиб олган. Ёзда бу уйлар дим — нафас олиб бўлмайди, қишда музхонадай совуқ. Улар ҳамиша сассиқ, ҳамиша ичи ғуж-ғуж одам. Энди ана шу ҳаммага маълум бўлган геттоларнинг ёнига яна бир гетто — Лос-Анжелос (Калифорния)даги Уоттс қўшилди.

1965 йил 11 августдан буён Уоттсда ва унинг теварагида 34 киши (асосан негрлар) ўлдирилди, 874 киши (аксарияти негрлар) жароҳатлантирилди ва 2.992 киши (ҳаммаси негрлар) қамоққа олинди. Хўш, нима бўла қолди?

Ҳамма иш, афтидан, 11 август чоршанба кун кечқурун, Калифорния штатининг оқ танли иккита полициячиси Уоттсда бир негр йигитни қамаб қўйгандан кейин бошланди. Оқ танли полициячилар одатда ҳар қандай негр геттосида тутадиган ишларини қилиб, силлиқроқ қилиб айтганда, ана шу негрнинг бош-кўзини силаб ўтирмадилар. Шундан кейин Уоттс аҳолисининг қаҳр-ғазаби ва нафрати бирдан портлаб кетди. (Н. В.) Сўнгра эса олти кунгача қон тўкиш, одам ўлдириш, уйларга ўт қўйиш, талаш, одамларни қамоққа олиш давом этди ва ниҳоят 15 минг кишидан иборат қуролли кучлар — Калифорния штати миллий гвардиясининг 14 минг аскари билан бир минг полициячи Уоттсни «оккупация» қилиб олди. Улар уруш ҳаракатлари олиб борадиган даражада қуроллантирилган эди. Калифорния губернатори Эдмунд Браун Грецияда истироҳатини тўхтатиб, Уоттсдаги қонли воқеалар сабабли Калифорнияга қайтиб келди ва ана шу қуролли кучлар «номуайян вақт»гача ҳеч қаёққа кетмайди, деб эълон қилди.

Ҳозирги кунда Уоттс кўчалари чинакам жанг майдонига ўхшайди. Найзаси чиқариб қўйилган милтиқлар ёхуд автоматлар билан қуролланган миллий гвардиячилар телефон будкалари ва почта қутиларининг орқасига ўтиб олиб, аҳолини ўққа тутмоқдалар. «Асир олинган» негрларини иккала қўлини баланд кўтарганича юзини деворга қаратиб, сафга тизмоқдалар.

Аслида, мана шу зўравонликларнинг ҳаммаси 11 августда эмас, балки ундан олдинроқ бошланган. Бу, қаҳр-ғазаб, қашшоқлик, нафрат ва умидсизлик вулқони бўлиб, 11 августда юзага отилиб чиқди, холос. Бунинг сабаблари Қўшма Штатлардаги геттоларда яшаётган одамларнинг ўз турмуши сингари эскидир. Америкадаги негр гражданларининг неча-неча йиллардан бери юрагида тугилиб ётган алам ҳам бунда ўз таъсирини кўрсатди. Американинг негр гражданларига 100 йил муқаддам барча америкаликлар қатори тўла тенг ҳуқуқли гражданлик, овоз бериш ҳуқуқи ва умуман тенглик беришни ваъда қилган эдилар. Ана шу ваъдалар амалга ошмай қола берди. Бинобарин, оқ танли «жаноб»ларнинг даъватига қарамай, америкалик негрларнинг «тоқати» тоқ бўлиб келмоқда.

Лос-Анжелос — катта шаҳар. У Тинч океаннинг Калифорния штатидаги соҳили бўйлаб 50 миляга чўзилиб кетган. Унинг кўп районлари ниҳоятда гўзал: ажойиб хурмо дарахтлари, ҳашаматли чорбоғлар, кумушдай товланувчи сузиш бассейнларидан иборат. Лекин шаҳарнинг кўп районлари ҳаддан ташқари хароб аҳволда.

Калифорниянинг негр аҳолиси 800 минг кишидан ошади (1940 йилдан бери 50 процентдан зиёд кўпайган). Шу негрларнинг деярли ярми Лос-Анжелосда яшайди. Лос-Анжелосдаги негрларнинг ҳаммаси ҳам Уоттс районида истиқомат қилмайди (Н. В.) Уларнинг бир қисми бошқа, ундан кичикроқ геттоларда яшаса, баъзилари, яъни актёрлар, музикачилар, врачлар, бизнесменлар мол-давлат орттириб, геттодан қимматбаҳо данғиллама уйларга кўчиб кетган.

Унчалик катта территорияни ишғол қилмайдиган Уоттсда қарийб 40.000 эркак, аёл ва бола яшайди. Шулар тўғрисида «Нью-Йорк Таймс» газетаси «Бу аҳолининг 99 проценти негрлардан ва 30 проценти ишсизлардан иборатдир», — деб ёзди. Уоттс Гарлемга ёки Чикаго геттосига ўхшамайди. Бу ерда кўп қаватли уйлар йўқ, унинг ўрнига устини ахлат босиб кетган, пастқам кулбалар казармаларга ўхшаш қатор саф тортиб туради.

«Марказий Овеню» деган кўча Уоттсни иккига ажратиб қўйган. Шу кўчада ҳар хил магазинлар: боққоллик, мебель, вино-арақ магазинлари, гаровхоналар бор, қурол-яроғ ва ўқ-дори сотадиган магазинлар ҳам шу кўчада. Ҳозир мана шуларнинг ҳаммаси ер билан битта бўлиб, чала ёнган харобалардан иборат. Миллий гвардия қўшинлари бир чорраҳага шундай сўзлар ёзилган белгини осиб қўйишибди: «чапга бурилинг, бўлмаса, сизни отиб ташлаймиз», — дейилади ана шу белгида. Шарҳчи Ричард Старнес Лос-Анжелосдан юборган хабарида (бу хабар «Нью-Йорк Уорлд телеграм Энд Сан» газетасининг биринчи саҳифасида босилиб чиқди) ана шу кўча тўғрисида қуйидагиларни ёзади: «Бу аллақандай даҳшатга ўхшайди: чилпарчин бўлган ойналар ва буруқсиётган тутун, ўт қўйиб, ағдариб юборилган автомобиллар билан лиқ тўла кўча, ушалмаган орзулар хиёбони.

«Крисчен Сайенс Монитор» газетаси бундай деб ёзди: «полициячи маъмурларга нисбатан душманлик кўпгина негрларнинг вужудига ниҳоятда сингиб кетган. Яқинда беш яшар бир негр қизидан полициячилар нима иш қилади, деб сўраса, ўша қиз: «улар сизни уришади, сизни ўлдиришади», деб жавоб берибди. Мана шу кичкина қизнинг гапи мазлум негрлар полицияга нисбатан қандай кайфиятда эканлигини ифодаловчи энг ҳаяжонли ва драматик гаплардан биридир».

Бир нарса шак-шубҳасиз равшан. умуман Лос-Анжелосда ҳам, жумладан, Уоттсда ҳам гражданлик ҳуқуқлари учун олиб борилаётган курашни уюшқоқлик билан бирлаштириб, ирқий камситишга қарши бехосдан бошланиб кетган ана шу қаҳр-ғазаб ва норозилик тўлқинига раҳбарлик қилувчи ҳаракат йўқ. Лос-Анжелосда «қора танли мусулмонлар» деб аталган жуда кўп ўтамиллатчилар бор (Н. В.). Аланганинг авж олиб кетишига улар шак-шубҳасиз сабабчи бўлганлар.

Лос-Анжелосда яшовчи Луис Жонс исмли бир негр савдогари «Нью-Йорк Таймс» газетасида қуйидагиларни ёзди: «Қўшма Штатлар президенти, сизлар юз йил мобайнида оғир замонлар бошдан кечирдингиз, деса (1965 йил 6 августда гражданлик ҳуқуқлари тўғрисидаги янги қонун лойиҳасини имзолаш вақтида айтган эди), бу гап расмий тус олади. Уоттс аҳолиси ўзининг мудҳиш ҳаётига қандай муносабатда бўлаётганлигини ифода этди, холос. Одамлар тўсатдан: «мен содир бўлаётган ишлар ўзимга ёқмаяпти, деб айтишга ҳаққим бор», дейишди. Шундан кейин улар қўзғолон кўтаришди.

Уоттсда ва Калифорниянинг бошқа жойларида, чунончи ўзининг кичик бўлса-да, лекин даҳшатли геттолари бўлган Сан-Бернардино, Сан-Диего, Голливуд, Пасадина деган жойларда онда-сонда ўқ узиб турилибди, ғалаёнлар давом этяпти.

Шу орада гражданлик ҳуқуқлари учун курашувчи умуммиллий ташкилотлар Уоттсга ёрдам қўлини чўзмоқда. Зўравонликлар ва ҳарбий комендантлик соати жорий қилинганлиги натижасида сув, электроэнергия ва озиқ-овқат билан таъминлаш тўхтатиб қўйилганлиги учун ана шу ташкилотлар Уоттсга озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа зарур молларни жўнатиб турибди. Гражданлик ҳуқуқлари учун олиб борилаётган ҳаракат сафларида энг актив ташкилот ҳисобланган студентларнинг «зўрлик ишлатмасдан қилинаётган ҳаракатларни координациялаштирувчи комитети» бу ишда асосий ролни ўйнамоқда. Нобель мукофотининг лауреати Мартин Лютер Кинг қўлдан келган ҳамма чораларни кўриш учун Лос-Анжелосга боражагини айтди. Лекин гражданлик ҳуқуқлари учун олиб борилаётган ҳаракатнинг ҳамма тарафдорлари шуни биладиларки, америкалик негрлар тўла тенг ҳуқуқли гражданликдан, ишга кириш вақтида тенг имкониятлардан, таълим соҳасида тенг имкониятлардан, тенг иш ҳақи олишдан ҳали маҳрум эканлар ва уларнинг инсоний қадр-қимматини доимо камситила берар экан, улар ўзларининг шундай аҳволга солиб қўйилганликларига қарши қайта-қайта ғалаён кўтара берадилар.

Уоттсдан келган фотосуратлар Жанубий Вьетнамдан олинаётган фотосуратларга ўхшайди. Ҳар икки жойда ҳам ҳарбий куч ишлатиш сиёсатнинг расмий йўли ҳисобланади. Ўз озодлиги учун, ўз ҳуқуқлари учун маълум бир шаклда кураш олиб бораётган мазлум америкаликларга қарши қуролли кучлар ишлатилмоқда. Шундай шароитда Америкадаги расмий кишиларнинг Қўшма Штатларнинг қуролли кучларидан фақат «Вьетнамда озодликни ҳимоя қилиш учун» фойдаланмоқда, деган гаплари, айниқса мунофиқона гаплар бўлиб эшитилмоқда.

С. ЛУРИ.
(ТАСС мухбири).
Нью-Йорк, август.

23 август — Руминия фашистлар асоратидан озод қилинган кун. Бу кун румин халқининг миллий байрамидир. Суратда: Бухарест. Руминия Халқ Республикасининг Сарой майдони.

Аджерпресс — ТАСС фотоси.

РУМИНЛАР БАЙРАМИ

Руминия Халқ Республикаси меҳнаткашлари ҳар йили 23 август кунини катта байрам сифатида нишонлайдилар. Шу куни Руминия фашистлар асоратидан озод қилинган эди. Бу қувончли кунни румин халқи билан биргаликда социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари ҳам тантанали равишда нишонлайдилар.

Бундан 21 йил муқаддам румин халқи ўз Коммунистик партияси раҳнамолигида қуролли қўзғолон кўтариб Антонеску ҳарбий-фашист диктатурасини тор-мор қилди. Шундан кейин меҳнаткаш халқнинг ҳаётида кескин бурилиш даври бошланди, румин халқи социалистик тараққиёт сари комил ишонч билан қадам ташлай бошлади. Ана шу тарихан жуда қисқа давр ичида Руминия саноати, қишлоқ хўжалиги ва маданияти юксак даражада ривожланган қудратли ўлкага айланди. Республикада социализмнинг иқтисодий асоси яратилди. Ҳозирда эса социалистик қурилишни туғаллашнинг улуғвор программаси муваффақият билан амалга оширилмоқда.

Халқ ҳокимияти йилларида мамлакат экономикасининг ҳамма тармоқлари жуда тез одимлар билан юксалиб бораётганлигини кўрсатувчи рақамларга мурожаат этайлик. Ўтган йили Руминия саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 1938 йилдагига қараганда 8 баравардан ортиқ юксалган бўлса, 1963 йилдагига нисбатан 14 процент ўсди. Шу давр ичида чўян ишлаб чиқариш 14 баравар, пўлат ва рангли металлар ишлаб чиқариш 10 баравардан ортиқ ўсди. Ўтган бир йилнинг ўзида 3 миллион тонна пўлат эритилганлиги мамлакатнинг оғир саноати қанчалик қудратли кучга эга бўлиб қолганлигидан далолат бериб турибди.

Электр ва теплоэлектр саноати ҳам тез ривож топмоқда. Ўтган йили 1963 йилдагига қараганда 23 процент ортиқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. Химия, машинасозлик ва металлни қайта ишлаш саноатида ҳам катта ютуқлар қўлга киритилмоқда. Ўтган йили химия саноати 1963 йилдагига нисбатан 23 процент, машинасозлик ва металлни қайта ишлаш саноати қарийб 18 процент кўп маҳсулот ишлаб чиқарди. Ўтган йилнинг ўзида илғор техника билан қуролланган 56 янги саноат корхоналари ва цехлари ишга туширилганлиги жуда қувончли ҳолдир. Мамлакатда ҳозирги вақтда 1938 йилдагига нисбатан қарийб 9 баравар кўп цемент ишлаб чиқариляпти. Бу саноат маҳсулоти мамлакат эҳтиёжини тўла қондириш билан бирга чет элларга ҳам экспорт қилинмоқда.

Руминияда ҳозир бир йилда 10 миллиард кубометрдан ортиқ табиий газ олинмоқда. 1938 йилда эса бор-йўғи 300 миллион кубометр газ олинган эди, холос. Руминия газ олиш жиҳатидан ҳозирги даврда Европада иккинчи ва жаҳонда тўртинчи ўринни эгаллайди. Кенг масштабда геологик қидириш ишлари олиб борилиши натижасида республикада кўмир қазиб олиш 14 марта, руда олиш 12 баравар ўсди.

Халқ Руминиясининг қишлоқ хўжалиги ҳам тез суръатлар билан гуркираб ривожланмоқда. Ўтган йилнинг охирида ҳайдаладиган ер майдони 10 миллион гектарни ташкил этди. Ҳозирги вақтда Руминия қишлоқ хўжалигида 74.400 трактор, 63.500 сеялка ва 32.500 комбайн ишлаб турибди. 1960—1964 йиллар давомида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш ҳажми олдинги беш йилликдагига нисбатан 12 процент ўсди. Ҳозир қишлоқ хўжалик соҳасида 18 мингдан ортиқ олий маълумотли мутахассислар ишламоқда.

Мамлакат маданий ҳаётида ҳам ажойиб ўзгаришлар рўй бермоқда. Фан, маданият, санъат равнақ топяпти. 15 университет марказларида 47 олий ўқув юрти ишлаб турибди. 1938 йилда эса ҳаммаси бўлиб 16 та олий ўқув юрти бор эди, холос. Мамлакатдаги мактабларда 3,5 миллиондан ортиқ бола билим чўққиларини эгалламоқда.

Руминия Коммунистик партияси ва ҳукумати мамлакат экономикасини ривожлантириш юзасидан жуда катта тадбирлар белгиламоқда. Шу йилнинг июль ойида Руминия Коммунистик партиясининг IX съезди бўлиб ўтди. Руминия Компартияси тарихида катта воқеа бўлган бу съезд халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1965—1970 йилларга мўлжалланган беш йиллик планини муҳокама қилди. Янги беш йиллик планнинг бажарилиши мамлакат ва халқ ҳаётида жуда катта воқеа бўлади. Бу планнинг бажарилиши билан румин халқи ўз янги ҳаётининг яна бир этапини босиб ўтади, маданиятнинг юксак чўққиси сари, коммунистик жамият сари қадам қўйишга янада яқинлашиб қолади.

Руминия Коммунистик партияси ва румин халқи жаҳон социалистик системасининг куч-қудратини янада мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшмоқда, халқларнинг ленинча дўстлиги байроғи остида ўз мамлакатида социализмнинг ғалабасини тезроқ таъмин этиш учун сабот ва матонат билан курашмоқда.

Радио

22 АВГУСТДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.40 — Ота-оналар учун, 8.25 — Янги куйлар, 9.25 — Музикали танаффус, 10.30 — Шарқ куйлари, 11.10 — Янги фильмлар (рус.), 11.25 — Музикали салом, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.30 — Эстрада концерти (рус.), 15.20 — Одил Ёқубов. «Муқаддас» радиопостановка), 16.25 — Адабий-музикали концерт (рус.), 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — Қозоқ куйлари, 19.10 — Республика бўйлаб (рус.). 19.25 — Концерт, 20.00 — Ўзбек куйлари, 21.20 — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун концерт, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Қўшиқлар, 23.10 — Лирик концерт.

23 АВГУСТДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Симфоник рақслар, 8.25 — Қўшиқлар, 9.15 — Капитал мамлакатларида, 9.30 — Чолғу куйлари, 9.50 — Халқаро темада, 10.30 — Румин куйлари, 11.10 — «Социализм ғалабаси ҳақида ленинча таълимот» (суҳбат), 13.40 — Эстрада қўшиқлари (рус.), 16.15 — Концерт (С. Прокофьев асарларидан), 17.00 — «Юность Узбекистана» радиостанцияси (рус.), 18.10 — Музикали эшиттириш (рус.), 18.30 — Концерт, 19.20 — «Хайтарма» ансамбли солистлари концерти (тат.), 20.00 — Ўрта Осиё республикаларида (рус.), 20.10 — Опералардан ариялар (рус.), 21.20 — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун концерт, 22.10 — Рақс куйлари, 22.40 — Адабий эшиттириш, 23.20 — Концерт.

Телевидение

22 АВГУСТДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Очил дастурхон** (болалар учун), 12.45 — **Тўғрилик** (телеспектакль).

Рус тилида: 13.20 — **Бахт сўқмоқларида** (болалар учун), 13.35 — **Қанотли илон сири** (телеспектакль), 17.00 — **Одам расмини мен чиздим** (мультфильм), 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.15 — **Реклама ва эълонлар**, 18.20 — **Изланиш, меҳнат, муваффақият** (ҳужжатли фильм).

Ўзбек тилида: 18.30 — **Телевизион янгиликлар**, 18.45 — **Эстрада концерти.**

Рус тилида: 19.20 — **Чет эл кинохроникаси**, 19.30 — **Болалар яқинда мактабга боради** (ота-оналар учун), 19.50 — **ГДРлик меҳмонлар** (концерт), 20.30 — **Новости дня** киножурнали ва **Шикоят дафтарини беринг** номли бадиий фильм.

22.00 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 22.05 — **Экран куйлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

23 АВГУСТДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Сичқон боласи** (болалар учун), 18.50 — **Океанга ҳужум** (ҳужжатли фильм), 19.40 — **Қўғирчоқлар сўзлайди**, 20.20 — **Жаҳон бир ҳафта ичида.**
20.40 — **Эртага экранда.**

Ўзбек тилида: 20.45 — **Телевизион янгиликлар**, 21.05 — **Румин халқ байрами**, 21.25 — С. Хадзаян. **Қўнимсиз қуш** (телевизион театр), 22.05 — **Ваня** (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 20.45 — **Лисистрата** (Одесса музкомедия театри спектакли).

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 22/VIII да янги спектакль **Момоер**, 23/VIII да **Тошболта ошиқ**, ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРНИНГ ёзги биносида — 23/VIII да **Катта концерт.**

ПУШКИН НОМЛИ ПАРКДА — 22/VIII кеч соат 9 да **Узбек Давлат филармонияси ва эстрада артистлари концерти.** Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Эргашхон Мирмаҳмудова, Убайдулла Мадраҳимов, Учқун Ғаниев, Муҳаммаджон Мирзаев** ва солистлар қатнашади.

КИРОВ НОМЛИ ПАРКДА — 22/VIII да, Свердлов номли концерт залида — 24, 25/VIII да **Концертлар.** Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Фахриддин Умаров, Қундуз Миркаримова, Карим Алиев, Маҳмуд Муҳамедов** ва солистлар қатнашади. Концерт кеч соат 9 да бошланади.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

Макс Линдер компанияси — НАВОИЙ номли, «УЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9 ярымда), «СПУТНИК» (эрталаб 11, кундуз 1 ва 3 да).

Валера — «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз 2 ва кеч 6 да).

Туш — «СПУТНИК» (кундуз 12, 2, 4 ва кеч 9 да).

Жануб 420 (1 ва 2- серия, эрталаб соат 11 ярим ва кундуз 4-10 минутда), **Козара** (1 ва 2- серия, кеч 9-50 минутда) — НАВОИЙ номли.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ, № 26.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ В. 196. ИНДЕКС 64543. Р. 02278.